

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

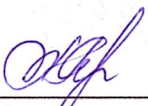
«Митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів бюджету»

Здобувача вищої освіти 4 курсу,
групи ММБ-20-1,
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент митної справи»

підпис здобувача вищої
освіти

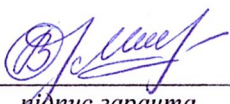
**Титюка Петра
Олександровича**

Науковий керівник
науковий ступінь, вчене звання

підпис керівника

**Микитенко Тетяна
Владиславівна, к.е.н.,
доцент**

Гарант освітньої програми
науковий ступінь, вчене звання

підпис гаранта

**Мельник Олена
Володимирівна, к.е.н.,
доцент**

Допущено до захисту за рішенням
кафедри митної справи та
товарознавства
протокол від 29.05.2024 № 12

підпис завідувача
кафедри

**Зубрицький Артур
Ігорович, к.е.н.**

Ірпінь 2024

Реєстрація № 9

21.05.2024

(дата)

[підпис]
(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

[підпис]
(до захисту, на доопрацювання)

21.05.2024
(дата)

[підпис]
(підпис)

Результат захисту

4 (добре)
(оцінка)

21.05.2024
(дата) [підпис]
(підпис)

Голова комісії:

[підпис]
(підпис)

Дубасов Р.Р.
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

Цедєвська О.Р.
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Коваль О.Р.
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Михайло Т.Р.
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 10			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 60			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	80		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4	13.06.2014	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Менеджмент митної справи»

Затверджую
Завідувач кафедри

О.П. Гребельник

«_____» _____ 2023 р.

**Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти**

Титюку Петру Олександровичу

1. Тема кваліфікаційної роботи

**«Митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів
бюджету»**

Затверджена наказом ректора від «24» жовтня 2023 р. №1429

2. Строк здачі закінченої роботи 02 травня 2024 р.

Мета роботи – дослідження питань митного оподаткування в Україні та його ролі у формуванні доходів

Об'єктом дослідження є митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів

Предметом дослідження є справляння митних платежів для формування доходів бюджету України

**3. Орієнтовною базою дослідження є діяльність митних органів в частині
адміністрування митних платежів**

Вихідні дані до роботи митна статистика ДМСУ, навчальна та наукова література за темою дослідження

4. Перелік графічного матеріалу таблиці, рисунки, графіки, схеми: *таблиці – динаміка надходжень митних платежів до Державного бюджету України загалом та у розрізі експорту та імпорту. Графіки – обсяги митних платежів, частка митних платежів у податкових надходженнях, доходах Держбюджету та ВВП, загалом та у розрізі кожного з податків, навантаження митних платежів на експорт та імпорт. Схеми – види митних платежів, види мита, об'єкти оподаткування ПДВ та акцизним податком, операції, що звільняються від митного оподаткування.*

5. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади справляння митних платежів як ключових елементів системи митного оподаткування.

1.1. Економічна сутність та види митних платежів у доходах державного бюджету

1.2. Нормативне забезпечення справляння митних платежів

РОЗДІЛ 2. Сучасний стан справляння митних платежів у доходах Державного бюджету України.

2.1. Динаміка та структура митних платежів у доходах бюджету.

2.2. Навантаження митних платежів на експортно-імпорتنі операції.

РОЗДІЛ 3. Удосконалення справляння митних платежів в Україні

3.1. Проблеми справляння митних платежів в Україні.

3.2. Напрямки підвищення фіскальної ефективності справляння митних платежів в Україні.

ВИСНОВКИ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

6. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Факт
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	02.10.2023	Викон
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	20.10.2023	Викон
3	Видача завдання науковим керівником	06.11.2023	Викон
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.02.2023	Викон
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	02.03.2024	Викон
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.04.2024	Викон
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.04.2024	Викон
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.05.2024	Викон
9	Попередній захист роботи	14.05.2024	Викон
10	Отримання відгуку керівника роботи	27.05.2024	Викон
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	31.05.2024	Викон
13	Отримання зовнішньої рецензії	05.06.2024	Викон
14	Захист роботи	10-13 червня 2024	Викон

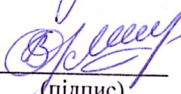
7. Дата видачі завдання « 06 » листопада 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

Микитенко Т.В.

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Мельник О.В.

Завдання до виконання отримав здобувач

(підпис)

Титюк П.О.

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

Основу системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють ті види податків та зборів, які нараховуються у встановленому порядку при переміщенні через митний кордон товарів під контролем митних служб. Тому тема, обрана здобувачем, є актуальною.

Завдання на кваліфікаційну роботу, отримане здобувачем вищої освіти, дозволяє з належною повнотою висвітлити обрану тему дослідження, зосереджуючи основну увагу на теоретичному дослідженні та практичній реалізації митного оподаткування у наповненні державного бюджету.

Робота в теоретичному плані ґрунтовна, узагальнено теоретичний матеріал за обраною темою.

Виконана кваліфікаційна робота за змістом відповідає завданню та методичним рекомендаціям до написання кваліфікаційних робіт.

За окресленими проблемами в кваліфікаційній роботі запропоновано відповідні пропозиції, що стосуються подальшого удосконалення митного оподаткування.

Основну мету – аналіз сучасного стану митного оподаткування та визначення рекомендацій щодо його вдосконалення - досягнуто.

Позитивним є достатнє використання даних митної статистики за обраним напрямком дослідження.

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

(дата)

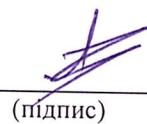
Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти

Титюка Петра Олександровича

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від « 29 »
05 2024 № 13 допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри митної справи та товарознавства

(підпис)

А.Зубрицький

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
ОПП «Менеджмент митної справи»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Титюка Петра Олександровича
на тему: «*Митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів бюджету*»

В Україні важливу роль відіграє митне оподаткування, що базується на системі митних платежів. При цьому митні платежі є важливим інструментом наповнення доходів Державного бюджету держави та забезпечують сталий економічний розвиток в цілому. Через це дослідження митних платежів, а саме їх вплив на дохідну частину Державного бюджету є своєчасним та актуальним.

Дослідження в роботі проведено на якісному рівні. Проведено змістовний аналіз фіскальної ролі митних платежів в Україні, досліджено частку митних платежів у податкових надходженнях та доходах Державного бюджету України. Сформовано основні проблеми справляння митних платежів та запропоновано основні напрями підвищення фіскальної ефективності.

У роботі особлива увага приділяється дослідженню фіскальної ролі митних платежів за останні шість років. Також продемонстровано ґрунтовний теоретичний аналіз справляння митних платежів в Україні, проведено аналітичне дослідження з висновками та напрямками покращення. Суттєвих недоліків в роботі не простежується.

Запропоновані рекомендації та висновки щодо вдосконалення фіскальної ефективності митних платежів можуть бути частково використані митними органами.

В цілому робота відповідає вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, ґрунтується на проведенні власних досліджень з використанням публічної звітності та інших матеріалів митних органів і заслуговує позитивної оцінки за умов успішного захисту.

Рецензент:

начальник управління боротьби з
контрабандою та порушеннями
митних правил
Енергетична митниця

Бузюк Є.Г.

«___» _____ 2024 р.

ННІ економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на
академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Титюк Петро Олександрович

Курс/група _____ ММБ-20-1 _____

Тема кваліфікаційної роботи:

Митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів бюджету

П. І. Б. наукового керівника

Микитенко Тетяна Владиславівна

Дата захисту:

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,00%
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання,
цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту,
який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але
вони не зазначені в літературних джерелах) 0,00%, цитат 5,63%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі

М. Іщук

лом)

истеми митно

аїни.

ання етапів р

Факт
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон
Викон

я

ко Т.В.

с О.В.

О.

АНОТАЦІЯ

«Митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів бюджету»

Метою роботи виступає дослідження питань митного оподаткування в Україні та його ролі у формуванні доходів.

Задля досягнення поставленої мети, було сформовано наступні завдання:

- дослідити економічну сутність митних платежів та їх види у доходах Державного бюджету;
- дослідити нормативне забезпечення справляння митних платежів;
- з'ясувати динаміку та структуру митних платежів у доходах бюджету;
- оцінити навантаження митних платежів на експортно-імпортні операції;
- визначити основні проблеми справляння митних платежів в Україні;
- запропонувати можливі напрями підвищення фіскальної ефективності справляння митних платежів в Україні.

Об'єктом дослідження є митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів Державного бюджету.

Предметом дослідження є справляння митних платежів для формування доходів бюджету України.

За результатами дослідження сформульовані пропозиції щодо удосконалення фіскальної ефективності справляння митних платежів в Україні.

Одержані результати можуть бути використані частково у діяльності митних органів.

Кваліфікаційна робота містить 70 сторінок, 2 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел з 62 найменувань, 5 додатків.

Ключові слова : митні платежі, фіскальна роль, Державний бюджет, доходи бюджету, податок на додану вартість, акцизний податок, мито.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

ANNOTATION

"Customs Taxation in Ukraine and Its Role in Budget Revenue Formation"

The aim of this work is to study the issues of customs taxation in Ukraine and its role in the formation of budget revenues.

To achieve this aim, the following *tasks* were formulated:

- to explore the economic essence of customs payments and their types and their role in the revenues of the State Budget;
- to investigate the regulatory framework for the collection of customs payments;
- to analyze the dynamics and structure of customs payments in budget revenues;
- to assess the burden of customs payments on export-import operations;
- to identify the main problems in the collection of customs payments in Ukraine;
- to propose possible directions for improving the fiscal efficiency of customs payments collection in Ukraine.

The object of the study is customs taxation in Ukraine and its role in the formation of State Budget revenues.

The subject of the study is the collection of customs payments for the formation of Ukraine's budget revenues.

Based on the results of the study, proposals were formulated to improve the efficiency of customs payments collection in Ukraine.

The obtained results can be partially used in the activities of customs authorities.

The qualification work contains 70 pages, 2 tables, 15 figures, a list of references with 62 sources, and 5 appendices.

Keywords: customs payments, fiscal role, State Budget, budget revenues, value added tax, excise tax, duty.

Year of completion of the qualification work: 2024.

Year of defense of the work: 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ЯК КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ МИТНОГО ОПОДАТКУВАННЯ.....	8
1.1 Економічна сутність та види митних платежів у доходах Державного бюджету.....	8
1.2 Нормативне забезпечення справляння митних платежів.....	15
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ У ДОХОДАХ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	26
2.1 Динаміка та структура митних платежів у доходах бюджету	26
2.2 Навантаження митних платежів на експортно–імпортні операції.....	35
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ	42
3.1 Проблеми справляння митних платежів в Україні	42
3.2 Напрямки підвищення фіскальної ефективності справляння митних платежів в Україні	48
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Формування дохідної частини бюджету представляє собою ключову діяльність для будь-якої країни. Сьогодні податки виконують не лише роль основного джерела наповнення державного бюджету, а й функцію фінансового регулятора у сфері виробництва. З урахуванням воєнного стану і необхідності збільшення видаткової частини на оборонні цілі, важливо розглянути питання поповнення доходів бюджету, його фінансування та державного боргу. Особливу увагу слід звернути на митні платежі, які не лише інструмент митної політики, але й важлива складова податкових надходжень до дохідної частини бюджету. У сучасних умовах важливо ретельно розглянути всі аспекти, які впливають на ефективність збору митних платежів, а також шляхи покращення цих процесів.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Вітчизняні дослідники займалися науковими аспектами оцінки фіскальної ефективності митних платежів. Серед них були такі вчені як О. Гребельник, І. Бережнюк, А. Войцещук, С. Герчаківський, О. Годованець, П. Пашко, О. Корогорова, В. Мартинюк, І. Мироненко, О. Науменко, О. Сологуб, М. Коніна, Т. Проценкота, О. Новік, В. Опарін, І. Зозуля, Т. Шталь, С. Онишко, С. Шумська, А. Крисоватий, С. Волосович, О. Десятнюк, Т. Ліпіхіна та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи виступає дослідження питань митного оподаткування в Україні та його ролі у формуванні доходів.

Задля досягнення поставленої мети, було сформовано наступні завдання:

- дослідити економічну сутність митних платежів та їх види у доходах Державного бюджету;
- дослідити нормативне забезпечення справляння митних платежів;
- з'ясувати динаміку та структуру митних платежів у доходах бюджету;
- оцінити навантаження митних платежів на експортно-імпортні операції;

- визначити основні проблеми справляння митних платежів в Україні;
- запропонувати можливі напрями підвищення фіскальної ефективності справляння митних платежів в Україні.

Об'єктом дослідження є митне оподаткування в Україні та його роль у формуванні доходів Державного бюджету.

Предметом дослідження є справляння митних платежів для формування доходів бюджету України.

Методи дослідження. У процесі написання роботи застосовувались загальнонаукові і специфічні методи наукового пізнання: теоретичне узагальнення, аналізу та синтезу – при дослідженні сутності поняття митні платежі, нормативного забезпечення справляння митних платежів; статистичного аналізу – дослідження динаміки та структури митних платежів у доходах бюджету; коефіцієнтний метод – при розрахунку навантаження митних платежів на експортно–імпортні операції; графічний та побудови аналітичних таблиць – результати експериментальної частини були представленні у вигляді таблиць та діаграм.

Базою дослідження є діяльність митних органів в частині адміністрування митних платежів. Вихідні дані до роботи митна статистика ДМСУ, навчальна та наукова література за темою дослідження.

Науково–практична значимість одержаних результатів. Отримані результати мають значення як у науковому, так і у практичному плані, оскільки вони висвітлюють теоретичні та нормативні аспекти оподаткування митними платежами в Україні. Досліджено роль митного оподаткування у формуванні доходів бюджету та виявлено проблеми, пов'язані з його стягненням в Україні. Також висунуто пропозиції щодо напрямків підвищення фіскальної ефективності митного оподаткування.

Апробація результатів дослідження відбулася шляхом участі в студентському науково-практичному круглому столі «Розвиток митної справи України: захист національних інтересів та сприяння реформам» та публікації тез на тему «Фіскальна ефективність митного оподаткування в Україні».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ЯК КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ МИТНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

1.1 Економічна сутність та види митних платежів у доходах Державного бюджету

В сучасному світі важливою проблемою забезпечення фінансової стійкості держави є наповнення Державного бюджету. Тому визначення змісту та фінансової ролі митних платежів має особливе значення в цьому контексті. На сьогодні митні платежі розглядаються як один із найбільш ефективних інструментів регулювання зовнішньоекономічних потоків, що виникають у зв'язку з міжнародною торгівлею, та вони є важливою складовою податкової системи країни.

Поняття "митні платежі" розглядалося багатьма науковцями, але однозначної концепції визначення, прийнятої вітчизняними та зарубіжними фінансистами, поки не сформовано. Деякі автори у своїх наукових працях розглядають митні платежі як оплату за виконання митними органами їхніх обов'язків [1, 331 с.], інші в контексті системи податків і зборів [2, 3], а також як інструмент для реалізації фінансової функції митної політики держави [3].

А. І. Крисоватий та О. М. Десятнюк розглядають поняття "митні платежі" як специфічну систему оплати за виконання митними органами їхніх функцій і надання послуг: «митні платежі – це особлива за виконання митними органами своїх обов'язків та послуг та представляє собою засіб фінансування діяльності митниці та покращення митної системи» [1].

З точки зору системи податків і зборів, Т. Д. Ліпіхіна та С. В. Волосович досліджують "митні платежі" як складову податкової системи, що стягується з товарів та інших об'єктів, які перетинають митний кордон [2, 18].

Схожі погляди представлені у працях Н. П. Кучерявенка, котрий визначає митні платежі: «...види зборів, відрахувань, платежів у разі перетину митного кордону України» [3, 329]. Однак О. П. Гребельник зазначає обмежену природу

такого визначення, враховуючи, що оподаткування стосується не лише товарів, а й інших об'єктів, які не є товаром, та додає, що деякі митні платежі можуть бути сплачені за послуги, надані митними органами в рамках митно-тарифних відносин [5].

Якщо розглядати вітчизняне законодавство, то поняття «митні платежі» у Митному кодексі України (МКУ) не визначається, але наведений вичерпний перелік таких платежів [6].

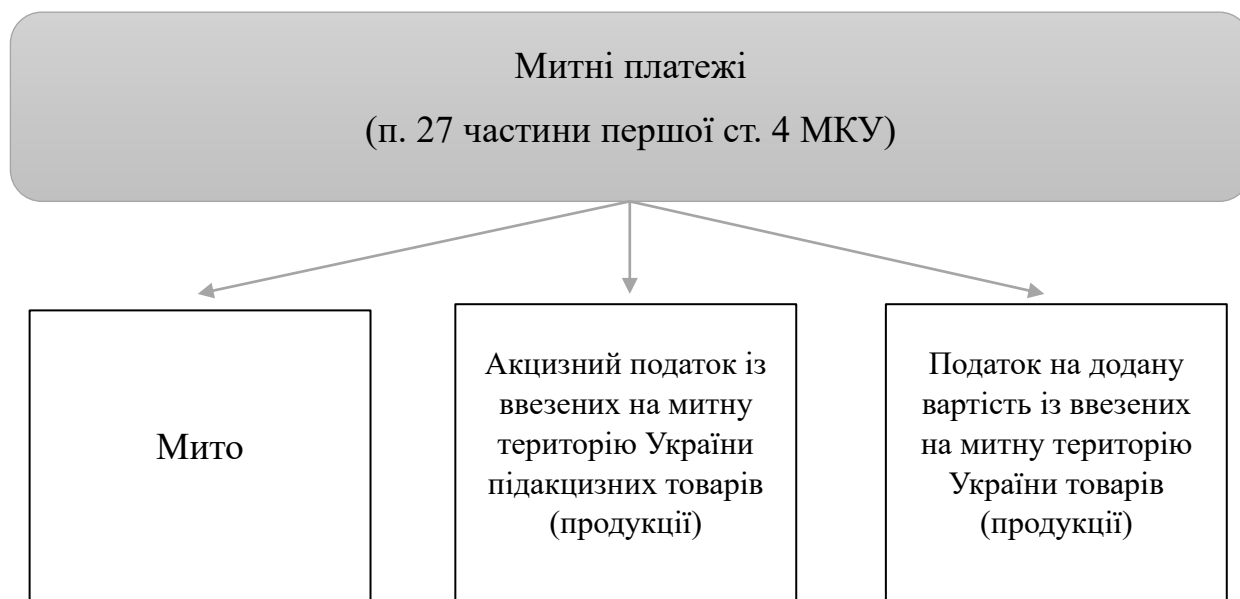

Рис. 1.1 Склад митних платежів відповідно до Митного кодексу України.
Джерело: побудовано автором на основі [6]

Визначення даного поняття можна знайти в Податковому кодексі України (ПКУ). Згідно з п.п. 14.1.113 п. 14.1 статті 14 ПКУ «митні платежі – податки, що відповідно до цього Кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи» [7].

Згідно з бюджетним законодавством митні платежі відносяться до податкових надходжень, тому у відповідності з п. 2 ст. 9 Бюджетного кодексу України (БКУ) «податковими надходженнями визнаються встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори та місцеві податки і збори» [8].

Також вчені активно обговорюють функції та завдання, які виконуються шляхом встановлення митних платежів. Наприклад, О. П. Гребельник розглядає наступні функції:

- захисна, спрямовані на захист та підтримку вітчизняного виробника;
- фіскальна, що означає, що митні платежі є джерелом фінансування державного бюджету;
- регулятивна, яка полягає у формуванні обсягів та структури міжнародної торгівлі та внутрішнього споживання товарів, а також у впливі на структуру економіки загалом [9, 11].

З іншого боку, А. Ю. Молчанова доповнює перелік функцій та завдань митних платежів:

- регулятивна – має на меті забезпечення оптимальної структури міжнародної торгівлі;
- захисна – спрямована на запобігання ввезенню товарів, що можуть загрожувати національному виробництву;
- політична – включає в себе встановлення митних ставок для економічного тиску на інші країни або надання митних пільг [10, 11].

Важливо відзначити, що стимулююча та регулятивна роль митних платежів, що виступають інструментом регулювання зовнішньоекономічної діяльності, обумовлені вимогами міжнародних угод. Ці угоди впливають передусім на митний тариф України, де встановлені ставки ввізного мита. Суми ввізного мита та акцизного податку на товари (продукцію), що ввозяться на митну територію України, також впливають на обсяг оподаткування ПДВ. Таким чином, митно-тарифні заходи, які здійснюються митними органами для регулювання та контролю, прямо або опосередковано впливають на обсяги митних платежів.

На рисунку 1.2 можна спостерігати приналежність митних платежів за різними класифікаційними ознаками.

Рис. 1.2 Класифікаційні ознаки митних платежів

Джерело: побудовано автором на основі [9, с. 7]

Важлива роль серед митних платежів належить миту, адже масштабно застосовується державою як засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Згідно з п. 1 ст. 271 МКУ, «мито – це загальнодержавний податок, встановлений ПКУ та МКУ, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [6].

Основними функціями мита є фіскальна, захисна та регулятивна. Незважаючи на те, що мито виступає як одне з джерел наповнення бюджету, його основною метою залишається регулюючий потенціал, що виявляється у здатності мита впливати як на внутрішню, так і на зовнішню торгівлю за допомогою цінових механізмів, оскільки воно включається до ціни експортованих чи імпортованих товарів. Зазвичай ведення мита спрямоване на створення економічного тиску з боку держави для захисту вразливих секторів національного виробництва та вітчизняної економіки. Цей податок належить до митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [12; 13, с. 246].

Ще одним податком, котрий входить до складу митних платежів є акцизний податок. Згідно з п. 14.1.4 п.14.1 ст. 14 ПКУ акцизний податок визначено як – «непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції)» [7]. Оскільки акцизний податок на імпортовані підакцизні товари є внутрішнім податком, ставки оподаткування цих товарів не можуть перевищувати ставок, застосованих до аналогічних товарів вітчизняного виробництва.

Акцизи поділяються на дві категорії – специфічний та універсальний – в залежності від об'єктів оподаткування. Однією з найпоширеніших форм універсального акцизу є ПДВ. Особливість нарахування та сплати ПДВ полягає в тому, що він обчислюється на кожному етапі руху товару від виробника до споживача, при цьому суми, що оподатковуються, не включають податки, сплачені на попередніх етапах, що призводить до того, що об'єктом оподаткування є вартість, створена на конкретному етапі руху товару. Особливістю сплати ПДВ та акцизного податку як митних платежів, що сплачуються при перетині митного кордону, є те, що вони мають одноразовий характер та відсутність податкового періоду, на відміну від цих податків, що стягуються всередині країни. Незважаючи на деяку схожість податку на додану вартість та акцизного податку, вони мають ряд суттєвих відмінностей.

Паралельно з митно–тарифним регулюванням застосовуються нетарифні (адміністративні) заходи, які включають обмежувально–заборонні заходи, такі як ліцензування, квотування та інші.

Підхід до розуміння суті митних платежів з урахуванням їх функцій виявляється не найбільш оптимальним. У сфері економіки митні платежі повинні відповідати загальним принципам, визначеним чинним законодавством країни:

- принцип загальності, згідно з яким митні платежі при перетині митного кордону мають бути чітко визначеними законодавством, а не встановлюватися самостійно;
- принцип економічності, який вимагає встановлення митних платежів таким чином, щоб обсяги їхніх надходжень до Державного бюджету перевищували витрати на їх адміністрування.
- принцип рівномірності та зручності, що передбачає встановлення строків сплати митних платежів для забезпечення своєчасного надходження коштів до Державного бюджету та зручного способу оплати;
- принцип єдиного підходу до встановлення, який полягає у тому, що всі складові митних платежів повинні бути чітко визначені на рівні законодавства [15, с. 13].

Митні органи відіграють ключову роль у забезпеченні фіскальної функції митних платежів. Особливість їхнього статусу у системі виконавчих органів визначається головним чином метою створення, функціонування та характером виконуваних функцій та завдань. Основна мета митних органів полягає в створенні сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічних відносин, захисту митних інтересів та забезпеченні безпеки населення України. Система митних органів включає в себе:

- центральний орган виконавчої влади, який формує та реалізує державну митну політику – Державна митна служба України (далі – ДМСУ);
- митниці – це митні органи, які в межах своєї компетенції забезпечують виконання завдань, покладених на митні органи;

- митні пости – це митні органи, які є частиною митниці і забезпечують виконання завдань, покладених на митні органи, у своїй зоні діяльності[6, п. 34 част. 1 ст. 4].

Так, однією з ключових сфер діяльності митних органів є розв’язання економічних завдань. Це досягається через участь митних органів у захисті економічних інтересів держави, забезпечення своєчасності, правильності та повноти сплати митних платежів, а також контролю за їх обчисленням. Митні органи також вживають заходів для примусового стягнення митних платежів та організовують використання гарантій для їх забезпечення. Крім того, вони взаємодіють з незалежними фінансовими посередниками та банківськими установами для забезпечення цих гарантій. Також митні органи здійснюють заходи для протидії та запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, проводять перевірки суб’єктів господарювання та забезпечують захист інтересів національного споживача, а також перешкоджають ввезенню на територію України нестандартних або низькоякісних товарів.

Так, крім моніторингу та забезпечення вчасного надходження митних платежів до Державного бюджету України, митні органи несуть відповідальність за регулювання інших джерел фінансування. Ці джерела визначені вичерпним списком, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2012 р. № 1011. У науковій літературі їх часто називають додатковими платежами, які сплачуються при перетині товарів через митний кордон України. До цих платежів відносяться:

- штрафи за порушення митних правил;
- дохід від реалізації безвласного майна;
- надходження від продажу конфіскованого майна за матеріалами митних органів;
- штрафи за порушення податкового законодавства;
- єдиний збір, який стягується на пунктах пропуску через державний кордон України;

- дохід від конфіскації іноземної та національної валюти за матеріалами митних органів;
- плата за виконання митних формальностей поза місцем розташування або поза робочим часом, визначеним для митних органів [16].

Отже, можна стверджувати, що митні платежі відіграють ключову роль у формуванні доходів державного бюджету України.

1.2 Нормативне забезпечення справляння митних платежів

Відповідно до положень другої частини статті 1 Митного кодексу України (МКУ), відносини, пов'язані зі сплатою митних платежів, регулюються МКУ, Податковим кодексом України (ПКУ) та іншими законами України з питань оподаткування.

Щодо мита, правила оподаткування товарів, які перетинають митний кордон України, за винятком особливих видів мита, встановлюються МКУ та міжнародними договорами, на які згода надається Верховною Радою України. Правила оподаткування особливих видів мита визначаються законами України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», а також окремим законом, який встановлює додатковий імпортний збір.

У пункті 2 статті 271 Митного кодексу України вказані різновиди мита, які використовуються в Україні (рис. 1.3).

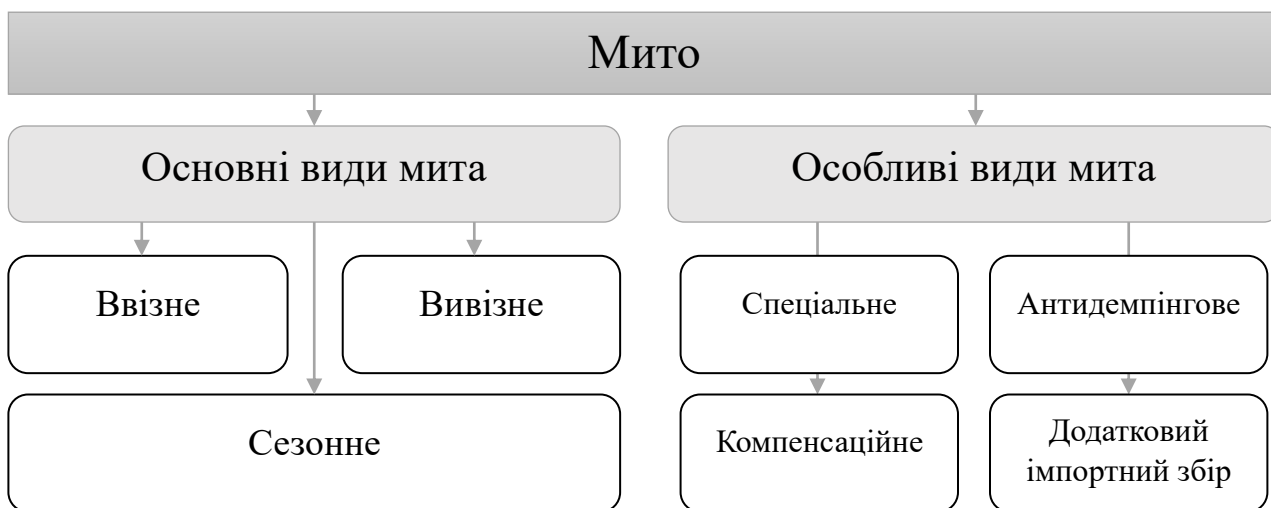

Рис. 1.3 Види мита, котрі застосовуються в Україні.

Джерело: побудовано автором на основі [6, ст. 271]

Ввізне мито застосовується до товарів, які ввозяться на митну територію України. Встановлення нових або зміна існуючих ставок цього мита регулюється Законом про "Митний тариф України" [19]. Згідно з цим законом ставки ввізного мита різняться і залежать від країни походження товару. Ці ставки визначені у пункті 5 статті 280 Митного кодексу України:

1) у разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, визначені "Митним тарифом України";

2) для товарів, які походять з України або з країн-членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала регіональні або двосторонні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, визначені "Митним тарифом України", якщо інше не встановлено законом;

3) до решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, визначені "Митним тарифом України".

Вивізне мито застосовується до українських товарів, які вивозяться за межі митної території України, і встановлюється відповідно до встановлених законодавством ставок [6].

Сезонне мито, що застосовується на певні види товарів протягом періоду від 60 до 120 послідовних календарних днів з моменту його встановлення, також нараховується за ставками, визначеними Законом України "Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції". Встановлення спеціальних видів мит також регулюється окремими законами:

1) спеціальне мито встановлюється згідно із Законом України "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну" [20];

2) компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", коли ввезені на митну територію України товари є об'єктом субсидованого імпорту, що становить загрозу для національного товаровиробника [22];

3) антидемпінгове мито застосовується відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", якщо ввезені на митну територію України товари є об'єктом демпінгу, що становить загрозу для національного товаровиробника [21];

4) додатковий імпортний збір встановлюється згідно зі статтею XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року та Домовленостями про положення ГАТТ–1994 щодо платіжного балансу у випадку значного погіршення стану платіжного балансу, істотного скорочення золотовалютних резервів або досягнення мінімального розміру з метою забезпечення рівноваги платіжного балансу та збільшення розміру золотовалютних резервів [23].

Слід зауважити, що сплата мита відбувається тільки у разі переміщення товарів через митний кордон України. Відсутність такого переміщення є підставою для неможливості стягнення мита до державного бюджету. Таким чином, сплата мита відбувається в контексті обов'язкових митно–правових відносин, що виникають при переміщенні товарів через митний кордон.

Необхідно також розглянути сам механізм сплати мита. Цей податок сплачується суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або при перетині митного кордону України, або під час митного оформлення товарів митними органами під час подання митної декларації. Мито, так само як і всі митні

платежі, є непрямим податком, включається до вартості товару та підвищує його ціну, тому його сплачує кінцевий споживач. Кожна країна має свої правила для перетину митного кордону та сплати митних платежів. При перетині кордону одна зі сторін мусить сплатити митні платежі, які заздалегідь визначені умовами договору.

Відповідно до чинного законодавства митом оподатковуються:

- – товари, митна вартість яких перевищує 150 євро;
- – товари, які ввозяться (пересилаються) у обсягах, що підлягають оподаткуванню митними платежами;
- – товари та транспортні засоби, що реалізуються відповідно до статті 243 Митного кодексу України [6].

В Україні використовуються різноманітні типи ставок для нарахування мита. Положення Митного кодексу України передбачає встановлення трьох типів ставок мита. Адвалорна ставка визначається у відсотках від митної вартості товару, специфічна ставка виражена у грошовому еквіваленті на одиницю бази оподаткування, а комбінована ставка є комбінацією адвалорної та специфічної ставок. Згідно з чинним законодавством, будь-які інші види мита заборонені та не можуть бути застосовані [6].

Імпортёр повинен сплачувати та розраховувати мито при ввезенні товарів на митну територію України відповідно до ставок, визначених у Митному тарифі України. Цей тариф базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів, яка використовується у Європейському союзі, а також на Комбінованій номенклатурі ЄС.

Також, ставки ввізного мита різняться в залежності від країни походження товарів:

- пільгова ставка застосовується до товарів, які походять з України, держав-членів Світової організації торгівлі, або з країн, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди про найбільше сприяння;
- преференційна ставка застосовується до товарів, які походять з країн, що утворюють митні союзи або зони вільної торгівлі з Україною, або у випадку

укладення спеціальних преференційних митних режимів відповідно до міжнародних договорів, згода на які надана Верховною Радою України;

- повна ставка застосовується до товарів, що походять з країн, з якими не укладено відповідних договорів, або випадків, коли неможливо визначити країну походження [6].

Через причину широкомасштабного вторгнення росії в Україну, було припинено дію зон вільної торгівлі, а також введено ембарго на імпорт сільськогосподарської продукції, сигарет, продуктів харчування, скляного посуду хімічних речовин та окремих видів транспортних засобів, включаючи автомобілі.

Акцизний податок відіграє значну роль у контролі та регулюванні зовнішньоекономічних відносин. Відповідно до п.п. 14.1.4 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України «акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції)» [7].

Платниками цього податку виступають:

- суб'єкти господарювання, котрі ввозять підакцизну продукцію на митну територію України;
- особи, які зобов'язані дотримуватися вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, а у разі порушення цих вимог стають платниками податку;
- фізичні особи – нерезиденти або резиденти, котрі ввозять підакцизні товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню;
- особи, на котрих покладено виконання умов щодо цільового використання підакцизної продукції, за котру встановлено ставку податку у розмірі 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів, 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, а у разі порушення цих умов вони стають платниками податку;
- особи, які реалізують конфісковані або безхазяйні підакцизні товари, що підлягають реалізації;

- особи, котрі при здійсненні операцій з підакцизними товарами, що не оподатковуються або звільнені від оподаткування, зобов'язані виконувати умови їх цільового використання;
- особи, що виробляють підакцизну продукцію на митній території України;
- особи, котрі реалізують чи передають у володіння, користування або розпорядження підакцизними товарами до закінчення строку їх звільнення від оподаткування [7, п. 1 ст. 212].

Операції, котрі виступають об'єктом оподаткування	
	«ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України» [7]
	«реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)» [7]
	«реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам» [7]
	«реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством» [7]
	«переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль» [7]
	«реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави» [7]
	«переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль» [7]
	«операції з продажу, обміну або інших способів відчуження цінних паперів, де відбувається перехід права власності на цінні папери, та операції з деривативами, крім операцій, що здійснюються на міжбанківському ринку деривативів» [7]
	«обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат» [7]

Рис. 1. 4 Об'єкти оподаткування акцизним податком
Джерело: побудовано автором на основі [7, п. 1 ст. 213]

До операцій з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню акцизом, входять:

- експорт підакцизної продукції платником податку поза межі митної території України;
- імпорт на митну територію України раніше вивезеної підакцизної продукції, у котрій знайдено недоліки, які перешкоджають реалізації цієї продукції на митній території країни імпортера, з метою їх повернення експортеру [7, п. 2 ст. 213].

До операцій з підакцизними товарами у сфері зовнішньоекономічної діяльності, які звільняються від оподаткування, включаються:

- продаж легкових автомобілів для інвалідів, включаючи дітей-інвалідів, оплата яких здійснюється за рахунок місцевих чи державного бюджетів, чи коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів певного спеціального призначення;
- передача для знищення безоплатно підакцизної продукції, що були конфісковані за рішенням суду або перейшли у власність держави внаслідок відмови власника, якщо вони не підлягають продажу відповідно до законодавства;
- імпорт підакцизної продукції на митну територію України для службового користування дипломатичними представництвами іноземних країн, консульськими установами іноземних країн, а також для особистого використання членами дипломатичних представництв іноземних країн, консульських установ іноземних країн, згідно з принципом взаємності;
- імпорт підакцизної продукції на митну територію України з-за її меж, якщо згідно з законом не справляється податок на додану вартість у зв'язку з використанням продукції у митних режимах: транзиту, реімпорту, тимчасового ввезення, вільної митної зони, митного складу, безмитної торгівлі, переробки на митній території, відмови на користь держави, знищення або руйнування;

- продаж підакцизної продукції, крім нафтопродуктів, вироблених на митній території України, які використовуються у вигляді сировини для виробництва підакцизної продукції та інше [7, п. 3 ст. 213].

Важливо відмітити, що не кожен товар підлягає оподаткуванню акцизним податком, перелік таких товарів є вичерпним, а саме до нього входять: етиловий спирт та інші спиртні напої, а також алкогольні напої та пиво; тютюнові вироби, тютюн та сурогати тютюну, що використовуються в промисловості; легкові автомобілі, їх кузови, причеми та напівпричеми, мотоцикли, а також транспортні засоби, призначені для перевезення 10 чи більше осіб, а також транспортні засоби для перевезення вантажів; електроенергія та пальне [7].

Ну і одним з найбільш значимих податків, котрі входять до митних платежів є податок на додану вартість (ПДВ). Податок на додану вартість регулюється розділом 5 ПКУ та згідно з цим кодексом визначається як «непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ» [7].

В Україні діють чотири ставки ПДВ. Основною є ставка в розмірі – 20 %, наступними є пільгові ставки в розмірах – 7 % (діє при ввезенні лікарських засобів та медичних виробів) та 14% (застосовується при ввезенні сільськогосподарської продукції). Ну і останньою є ставка 0 %, котра діє при експорті товарів [7].

Ставки ПДВ можуть бути змінені лише шляхом рішення уряду, яке базується на соціально–економічній обстановці всередині країни та на рішеннях Верховної Ради України щодо податкової політики. Ці ставки можуть змінюватись як загально, так і знижуватись для конкретних категорій товарів та послуг з метою підтримки розвитку та стимулювання інвестицій.

Товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо цей факт підтверджений відповідно до процедур, встановлених Кабінетом Міністрів України, та митною декларацією, оформленою відповідно до вимог Митного кодексу України. У разі подальшого вивезення цих товарів за межі митної території України податок не справляється (в тому числі за нульовою

ставкою). Постачання товарів магазинами безмитної торгівлі допускається лише для фізичних осіб, які виїжджають за митний кордон України, або для фізичних осіб, які переміщуються транспортними засобами, що належать резидентам та знаходяться за межами митного кордону України.

Також важливо враховувати, що при імпорті важливою складовою ПДВ є його нарахування. При цьому об'єктом оподаткування є операції платників податку, які показані на рисунку 1.5.

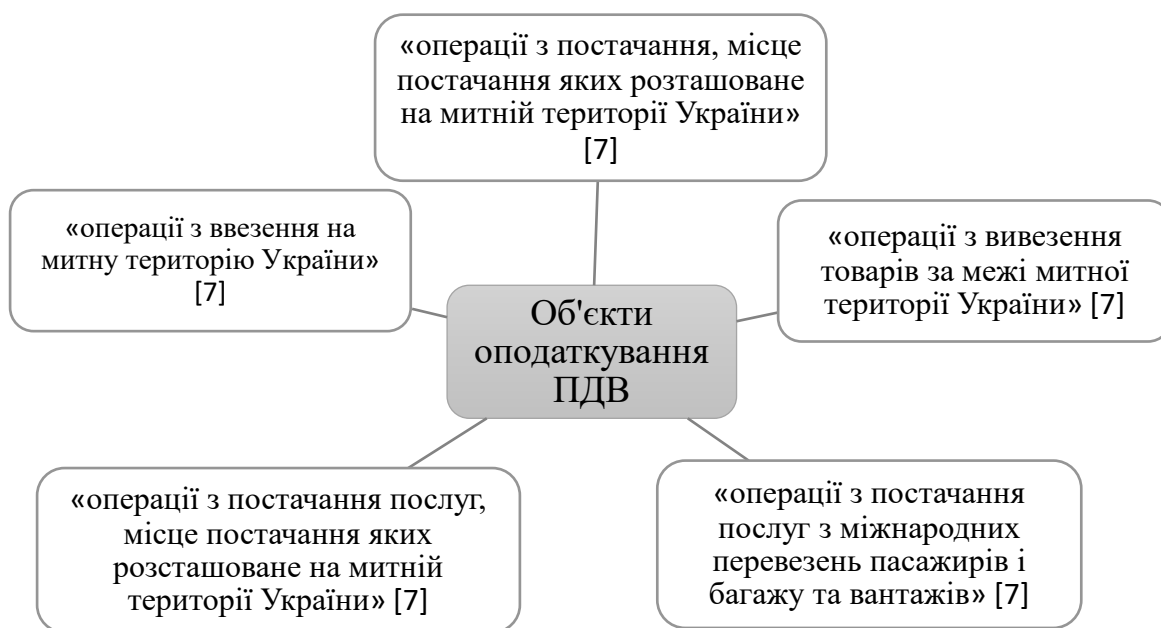

Рис. 1.5 Об'єкти оподаткування ПДВ.

Джерело: побудовано автором на основі [7]

У разі оподаткування ПДВ операцій з імпорту та експорту, необхідно врахувати включення товарів у відповідний митний режим, визначений Митним кодексом України.

Залежно від характеру операцій, що здійснюються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, визначення бази оподаткування ПДВ має кілька особливостей. База оподаткування операторів з постачання послуг/товарів визначається на основі їх договірної вартості, з урахуванням загальнодержавних податків та зборів. Однак деякі податки та збори, такі як акцизний податок на реалізацію підакцизних товарів або збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, включаються у вартість послуг, а ПДВ обчислюється окремо.

Щодо товарів, що ввозяться на митну територію України, базою оподаткування є їх договірна (контрактна) вартість, але не менше митної вартості, визначеної відповідно до Митного кодексу України. Для послуг, що надаються нерезидентами на митну територію України, базою оподаткування є договірна вартість послуг без урахування ПДВ, який включається до ціни згідно з чинним законодавством [7].

При ввезенні товарів на митну територію України через міжнародні поштові та експрес-відправлення, а також у несупроводжуваному багажі, базою оподаткування є фактурна вартість товарів, з урахуванням мита та акцизного податку. Виникнення податкових зобов'язань у випадку ввезення товарів визначається датою подання митному органу документа, який використовується замість митної декларації.

При ввезенні товарів на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі або супроводжуваному багажі, за винятком підакцизних товарів та особистих речей, які ввозяться більше одного разу протягом однієї доби, базою оподаткування є загальна фактурна вартість товарів, ввезених після першого ввезення протягом цієї самої доби.

Операції з ввезення на митну територію товарів, загальна фактурна вартість яких не перевищує 150 євро, у несупроводженому багажі або в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях, не підлягають оподаткуванню ПДВ [7].

Крім того, існують операції, які звільняються від сплати ПДВ, згадані на рисунку 1.6.

Рис. 1.6 Операції, які звільняються від митного оподаткування.

Джерело: побудовано автором на основі [7, ст. 197]

Отже, провівши дослідження нормативного забезпечення справляння митних платежів, можна дійти висновку, що основним нормативним актом, котрий регулює сферу справляння митних платежів є Митний кодекс України.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ У ДОХОДАХ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

2.1 Динаміка та структура митних платежів у доходах бюджету

На сучасному етапі митна та податкова політика виступають основними інструментами формування ефективної економічної стратегії. Збираючи податки, держава формує дохідну частину бюджету, кошти якої використовуються для різноманітних соціально–економічних цілей розвитку країни. Таким чином, митні платежі є важливим джерелом податкових надходжень і становлять суттєву частину доходів державного бюджету (рис. 2.1).

Оцінка фіскальної ролі митних платежів відбувалася на основі абсолютних та відносних показників, детальніша інформація про котрі, розміщена в додатках А та Б.

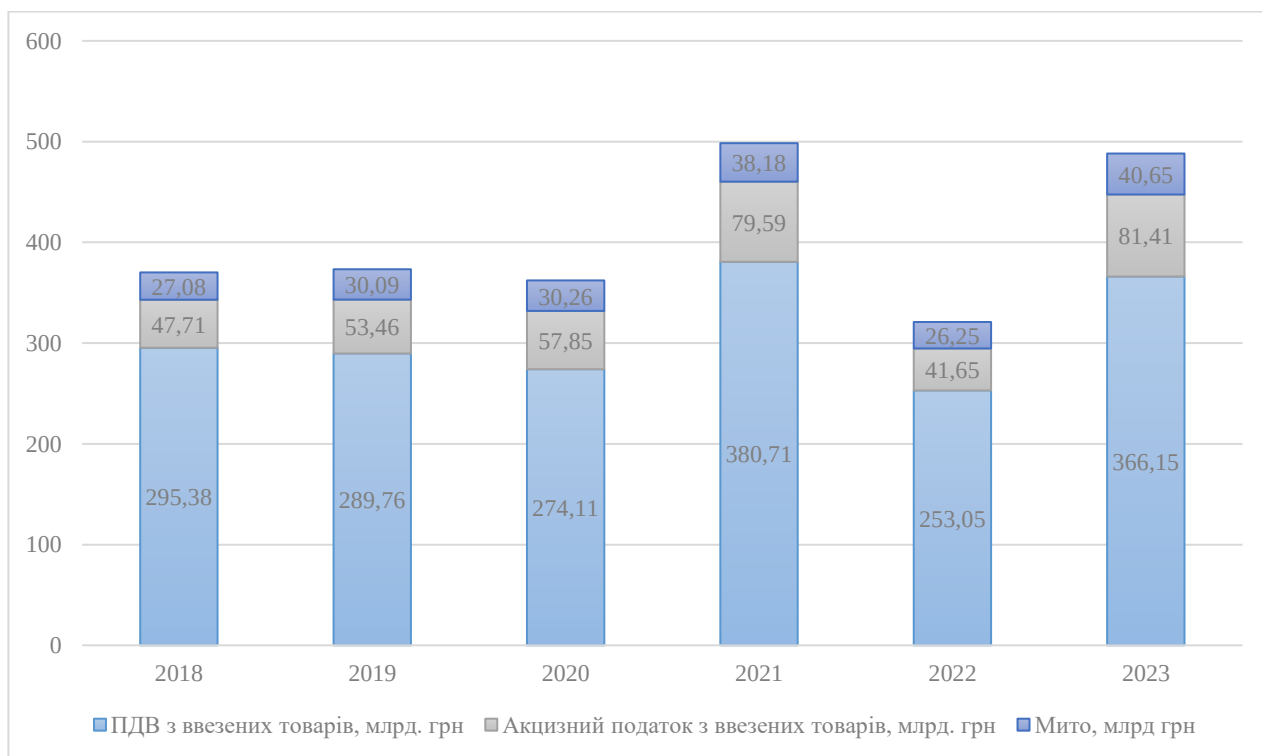

Рис. 2.1 Обсяги митних платежів у доходах Державного бюджету України за 2018–2023 рр., млрд грн
Джерело: побудовано автором на основі [32,33]

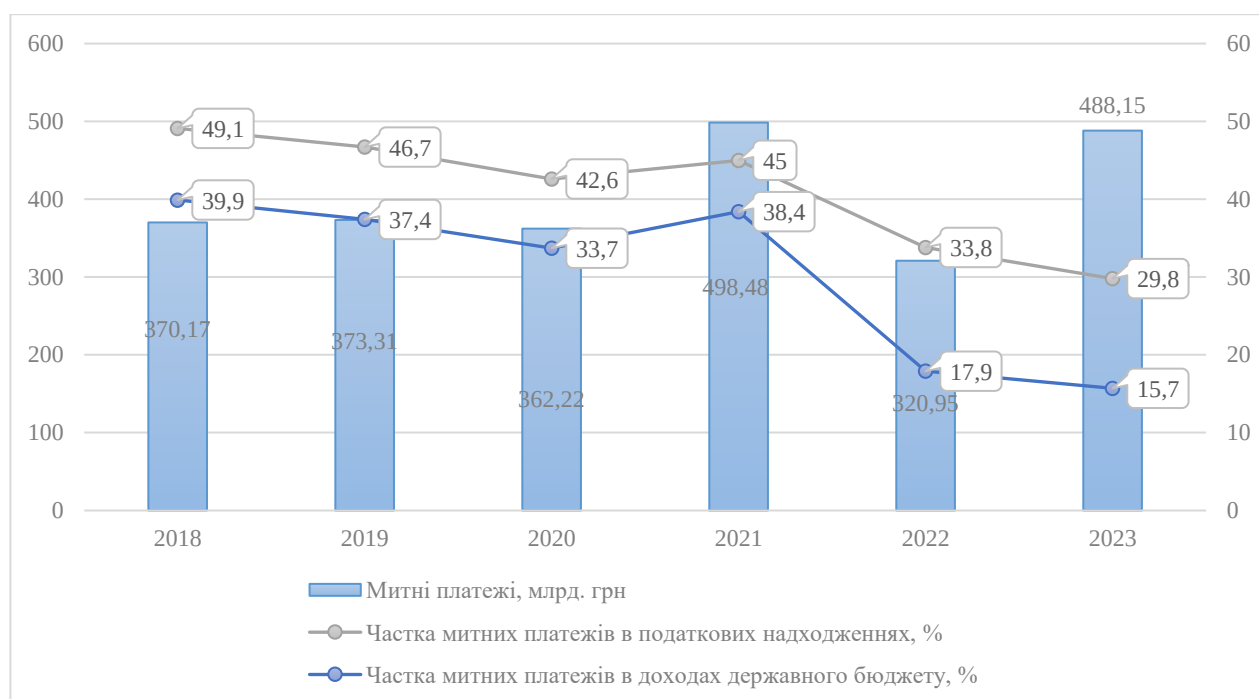

Рис. 2.2 Частка митних платежів у податкових надходженнях та доходах Державного бюджету України за 2018–2023 рр., млрд грн
Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [32,33,34]

Після аналізу частки митних платежів у податкових надходженнях та доходах Державного бюджету України за 2018–2023 роки, можна зазначити, що їх частка коливалась від 15,7% до 39,9% в доходах та від 29,8% до 49,1% у податкових надходженнях бюджету. У цілому, митні платежі складають значну частину і податкових, і загальних надходжень, виступаючи значимим засобом формування бюджету. Особливо помітне зменшення частки митних платежів відбулося у 2022 році, коли вона скоротилась до 17,9%, що удвічі менше порівняно з попереднім роком. У 2023 році простежується спадна тенденція обох часток, не зважаючи на зростання обсягів надходжень митних платежів, у порівнянні з попереднім роком. Ці різкі зміни в структурі надходжень стали наслідком російської агресії на території України, а також змін податкової політики та адаптації митних процедур у зв'язку з полегшенням умов для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності під час воєнного стану.

Таблиця 2.1.

**Динаміка надходжень митних платежів до Державного бюджету за
2018–2023 рр, млрд грн**

Показник / Роки	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Мито	27,08	30,09	30,28	38,17	26,25	40,65
Абсолютний приріст, млрд грн	–	3,01	0,19	7,89	–11,92	14,4
Темп приросту, %	–	11,12	0,63	26,06	–31,23	54,86
Акцизний податок з ввезених товарів	47,71	53,46	57,85	79,59	41,65	81,41
Абсолютний приріст, млрд грн	–	5,75	4,39	21,74	–37,94	39,76
Темп приросту, %	–	12,05	8,21	37,58	–47,67	95,46
ПДВ з ввезених товарів	295,38	289,76	274,11	380,71	253,05	366,15
Абсолютний приріст, млрд грн	–	–5,62	–15,65	106,6	–127,66	113,1
Темп приросту, %	–	–1,90	–5,40	38,89	–33,53	44,69
Митні платежі	370,17	373,31	362,24	498,47	320,95	488,21
Абсолютний приріст, млрд грн	–	3,14	–11,07	136,23	–177,52	167,26
Темп приросту, %	–	0,85	–2,97	37,61	–35,61	52,12

Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [32, 33]

Аналізуючи тенденції в надходженні митних платежів до державного бюджету України за період 2018–2023 років (див. Таблицю 2.1 та рисунок 2.1), можна помітити, що найбільш значні доходи отримано від ПДВ на імпортовані товари, за ним слідує акцизний податок на імпортовані підакцизні товари, а мито займає найменшу частину. Загалом, протягом 2018–2021 років спостерігалася позитивна тенденція у зростанні надходження митних платежів до Державного бюджету України з 370,17 млрд грн у 2018 році до 498,48 млрд грн у 2021 році. Збільшення обсягів оподаткованого імпорту у 2021 році призвело до загального зростання митних платежів, оскільки ПДВ складає основну частину всіх митних надходжень, і його вага протягом останніх років значно зросла. Однак уповільнене збільшення надходжень у 2019–2020 роках, спричинене пандемією

Covid–19, що призвело до зниження обсягів імпорту у всьому світі. Загальні фактори, що сповільнюють зростання митних платежів у нашій країні, включають високий рівень корупції, неефективність реформ у митній сфері, а також невважену фіскальну та монетарну політику уряду. Позитивними змінами характеризується 2023 рік, адже протягом цього року спостерігається загальне зростання за обсягами митних платежів на понад 50% у порівнянні з попереднім роком так і у розрізі кожного з податків.

Найвищий темп зростання податку на додану вартість (ПДВ) з імпортованих товарів, простежується у 2023 році і склав 44,69%, тоді як найнижчий темп від'ємного зростання зафіксовано у 2022 році і становить – 33,53%. Найбільший абсолютний зріст ПДВ відбувся у тому ж 2023 році і становив 113,1 млрд грн, а найменший – у 2022 році і склав –127,66 млрд грн.

Друге місце за обсягами займає акцизний податок на ввезені підакцизні товари, хоча їхні обсяги значно менші, ніж у випадку податку на додану вартість. Найвищий темп зростання акцизного податку можна спостерігати у 2023 році і становить 95,46%, в той час як найнижчий темп маємо у 2022 році, склавши – 37,94%. За абсолютним темпом зростання найбільший показник зафіксовано у 2023 році – 39,76 млрд грн, а найменший – у 2022 році, склавши –37,94 млрд грн.

На третьому місці ж знаходиться мито, при цьому його обсяги в доходах Державного бюджету, серед митних платежів, є найменшими. Максимальний темп зростання спостерігається у 2023 році і становить 54,86%, тоді як найменший був у 2022 році, склавши –31,23%. Щодо абсолютного темпу зростання, найбільший показник відзначено у 2023 році – 14,4 млрд грн, а найменший – у 2022 році, склавши –11,92 млрд грн.

Загалом, загальне зростання митних платежів є найвищим у 2023 році і становить 52,12%, тоді як найнижчий маємо у 2022 році, склавши –35,61%. У свою чергу, абсолютне зростання є найбільшим у 2023 році – 167,26 млрд грн, а найменше – у 2022 році, склавши –177,52 млрд грн. Ці показники, як вже зазначалося, можна пояснити кризою Covid–19, яка зменшила обсяги імпортованих товарів, а отже, й надходження митних платежів, а також

пожвавленням імпорту у 2021 та 2023 роках. Відповідно, зменшення показників у 2022 році було спричинене військовим вторгненням до України.

Наступним кроком буде докладне вивчення важливості окремих митних платежів у формуванні доходів Державного бюджету.

ПДВ з імпортованих товарів виступає суттєвим джерелом доходів для Державного бюджету України. Чинники, що впливають на обсяги надходжень від ПДВ, включають:

- висока ставка податку;
- коливання курсу іноземної валюти;
- наявність шахрайських схем ухилення від сплати податків;
- проблема контрабанди;
- спроби зниження митної вартості товарів [35. 36].

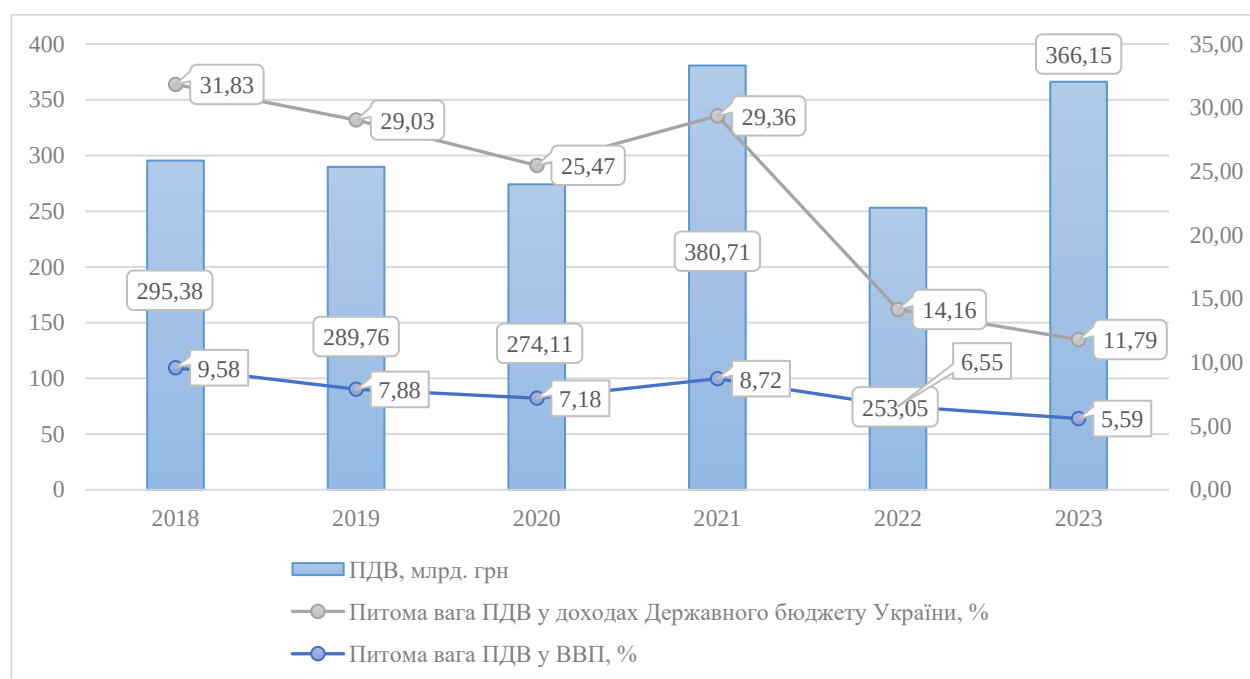

Рис. 2.3 Динаміка надходження ПДВ з імпортованих товарів та його частка в доходах Державного бюджету України та ВВП за 2018–2023 рр., млрд грн

Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [32,33]

Частка ПДВ у доходах бюджету є досить значною, проте простежується її зниження, незважаючи на значне зростання надходжень митних платежів у 2023 році. Загалом ця частка коливається у межах 11,79 – 31,85 %. Найвищого свого значення частка досягала у 2018 році і відповідно становила 31,85 %. А

найнижчого свого значення досягла у 2023 році. Загалом це свідчить про зниження ролі податків на торгівлю, а основні надходження формуються внутрішніми податками.

Також потрібно розглянути вплив частки ПДВ з імпортованих товарів на структуру ВВП. Надходження ПДВ до ВВП країни знаходиться в діапазоні від 5,59% до 9,58%. Найвищий показник спостерігається у 2018 році, коли він становив 9,58%, а найнижчий – у 2023 році, коли він склав 5,59%. Крім того, можна відзначити коливання цього показника та загальне його зменшення. Зниження доходів від ПДВ з імпортованих товарів обумовлене зменшенням світового виробництва через кризу COVID-19, сповільненням економічної активності та війною в нашій країні.

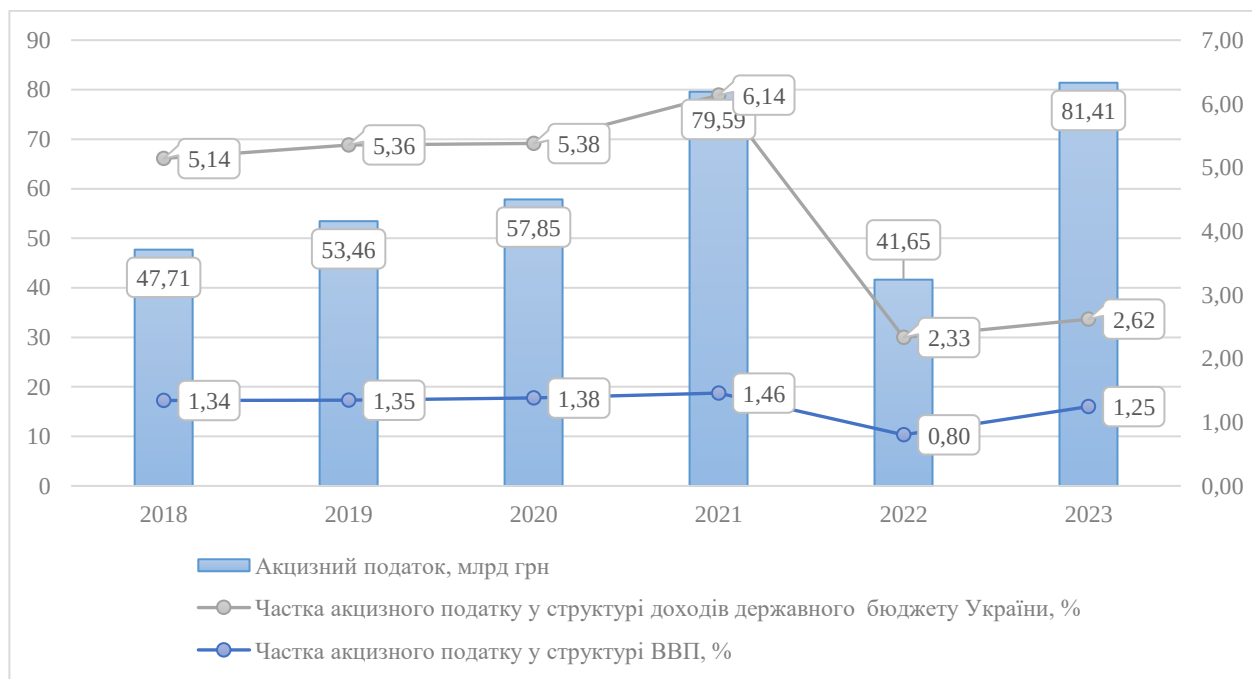

Рис. 2.4 Частка акцизного податку у структурі доходів Державного бюджету та ВВП України за 2018–2023 рр., %
Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [32,33]

Акцизний податок займає друге місце за обсягами надходження серед митних платежів. Проте його внесок у доходи державного бюджету є відносно невеликим і становить в середньому близько 4 % протягом досліджуваного періоду. Це частково пов'язано з тим, що цей податок використовується переважно для регулювання споживання певних категорій товарів, таких як алкоголь, тютюн та інші, які мають вплив на здоров'я людини. Таким чином, цей

податок є інструментом для стимулювання розвитку нових, менш шкідливих сфер виробництва. Дослідження останніх років також показує зростання обсягів надходжень акцизного податку до державного бюджету України. Однак цей податок є досить ризикованим, оскільки товари, на які він накладається, є досить специфічними і постійно піддаються змінам у законодавчій базі, що регулює їх оподаткування [37].

Можна відзначити зростання внесків акцизного податку у структурі доходів державного бюджету України протягом періоду 2018–2022 років. Після чого простежується зниження у 2023 році до 2,62 %, проте свого мінімуму ця частка досягала у 2022 році – 2,33 %. Незважаючи на те, що основна мета акцизного податку полягає у регулюванні певних категорій товарів, його фінансова роль також має важливе значення і складає в середньому 5,1% у загальних доходах Державного бюджету, за винятком 2022 та 2023 років.

Динаміка частки податку у ВВП є схожою до динаміки частки у доходах бюджету, в середньому вона становила близько 1,2 %. Свого найнижчого значення частка досягала у 2022 році і становила 0,8 %.

Таким чином, можна зробити висновок, що, незважаючи на те, що акцизний податок застосовується тільки до певних категорій товарів, він має значний вплив на формування доходів. Проте для поліпшення його функціонування необхідно мати стабільну законодавчу базу та забезпечувати контроль за її дотриманням, оскільки саме підакцизні товари є найбільш схильними до контрабанди [38].

Мито також відіграє роль додаткового джерела доходів українського Державного бюджету. Однак його основна мета полягає в забезпеченні рівних умов для захисту вітчизняних виробників від конкуренції з іноземними товарами та у підтримці вразливих секторів внутрішньої економіки. Крім того, держава встановлює експортне мито, мета якого полягає в обмеженні вивезення товарів, які є важливими для внутрішнього ринку.

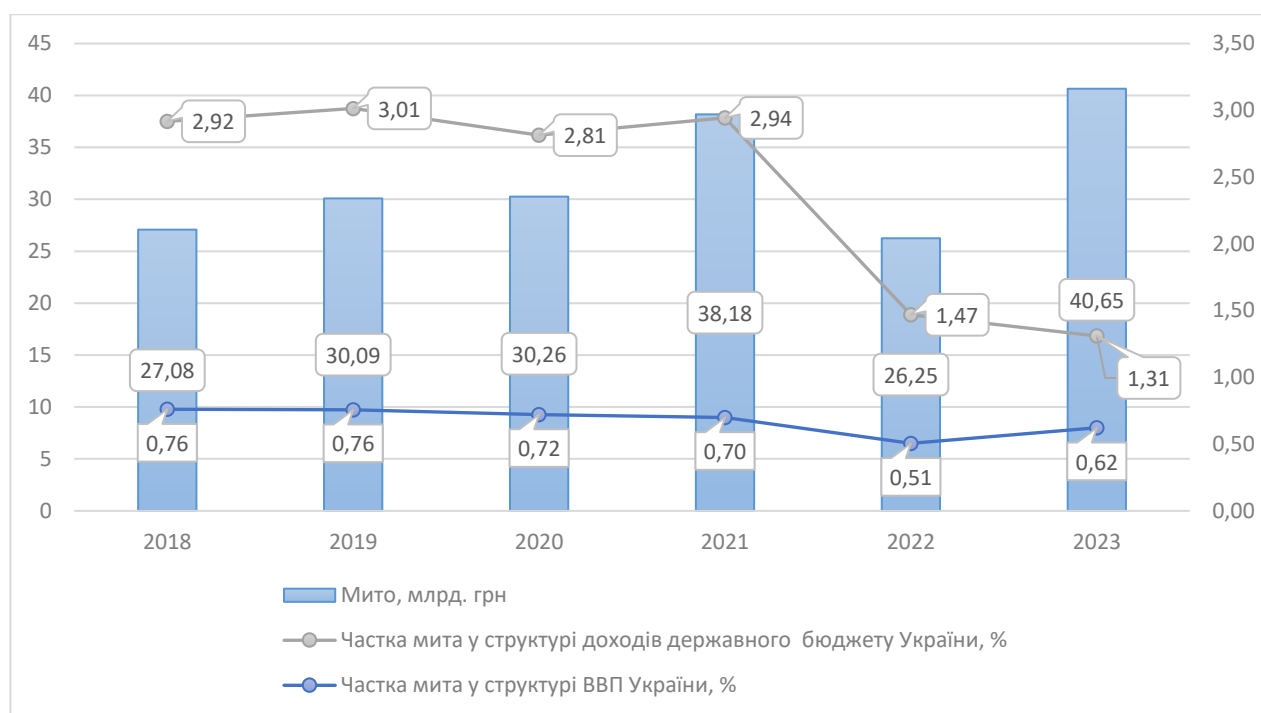

Рис. 2.6 Частка мита у структурі доходів державного бюджету та ВВП України за 2018–2023 рр., %

Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [32, 33]

Можна відзначити відносно позитивну тенденцію у надходженні мита до складу доходів державного бюджету України за період 2018–2023 років (див. рис. 2.6), за винятком 2020, 2022 та 2023 років. Частка мита у ВВП знижувалась же майже кожного з років, досягши свого мінімуму у 2022 році – 0,51 %. Проте у 2023 році простежується незначне зростання цієї частки до 0,62 %. Через використання мита держава створює сприятливі умови для захисту вітчизняних виробників, підтримує окремі сектори економіки та має вплив на обсяг експорту, відповідно до потреб, що виникають у країні.

Ну і як останній етап, варто розглянути частку загального обсягу митних платежів у структурі ВВП країни (рис. 2.7).

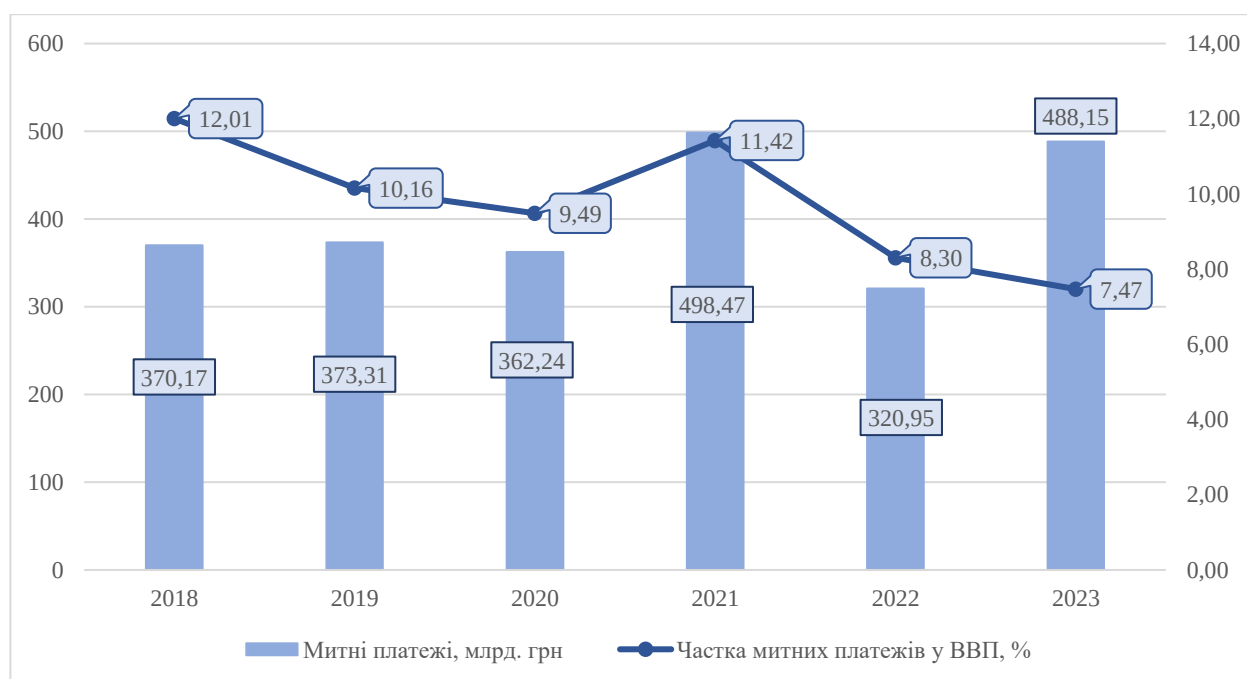

Рис. 2.7 Частка митних платежів у структурі у структурі ВВП України за 2018–2023 рр., %

Джерело: побудовано та розраховано автором на основі [32, 33]

Надходження митних платежів у складі ВВП країни коливаються в діапазоні від 7,47% до 12,01%. Максимальний показник спостерігався у 2018 році, коли він склав 12,01%, а найнижчий — у 2023 році, становлячи 7,47%. Загалом можна зауважити зменшення цього показника та його коливання.

Введення воєнного стану в Україні призвело до тимчасового припинення функціонування деяких митниць, значного зменшення бізнес-активності суб'єктів ЗЕД, обмеження доступу до морських портів та закриття простору для літальних суден. Це призвело до зміни логістичних маршрутів та загального зниження обсягів оподаткованого імпорту.

Так, зниження обсягів надходження митних платежів у 2022 році, порівняно з 2021 роком, відбулося стосовно імпорту таких товарів як:

- нафти та нафтопродуктів — на суму 52,8 млрд грн;
- газів нафтових — на суму 20,5 млрд грн;
- легкових автомобілів — на суму 31,9 млрд грн;
- вугілля кам'яного та коксу — на суму 9,8 млрд грн [39].

Загалом, на зниження усіх митних платежів у 2022 році також мало вплив введення митних пільг, таких як:

- пільги при імпорті товарів, які не стосуються протидії військовій агресії країни агресора, які надавалися з квітня по червень 2022 року та склали 42,1 млрд грн (пільги на ввезення автомобілів громадянами – 26,2 млрд грн, пільги для "спрощенців"–імпортерів – 13,3 млрд грн, пільги для підприємств щодо сплати мита – 2,6 млрд грн);

- пільги, надані при сплаті акцизного податку за імпорт сировини, використовуваної для виробництва підакцизних товарів, переважно тютюну, на суму 28,1 млрд грн;

- пільги, надані при імпорті товарів, пов'язаних з оборонним призначенням, на суму 31,4 млрд грн (з них відстрочення сплати митних платежів при ввезенні на митну територію України товарів, де кінцевим отримувачем за умовами договору є Міністерство оборони України та Збройні сили – 4 млрд грн);

- пільги, надані для відновлення енергосистеми та постачання електроенергії населенню (обсяги з грудня по листопад становили 4,8 млрд грн, включаючи імпорт генераторів – 3,8 млрд грн) [39, 40].

Крім того, встановлення семи відсоткової ставки оподаткування ПДВ та нульової ставки акцизного податку призвело до зменшення митних платежів за імпортом паливом з березня по вересень 2022 року на суму 46,2 млрд грн. Однак часткове відновлення правил оподаткування акцизом у вересні 2022 року призвело до скорочення обсягів надходжень від митних платежів з жовтня по грудень 2022 року на суму 20,7 млрд грн.

2.2 Навантаження митних платежів на експортно–імпортні операції

Інтеграційні процеси України мають сприяти збільшенню зовнішньої торгівлі, що стане важливим джерелом доходів для країни. Це можна досягти через збільшення експорту українських товарів, послуг та робіт за кордон, а також зростання митних платежів і податкових надходжень від суб'єктів

зовнішньоекономічної діяльності. Таким чином, доцільно розглянути динаміку зовнішньої торгівлі України (Рис. 2.8).

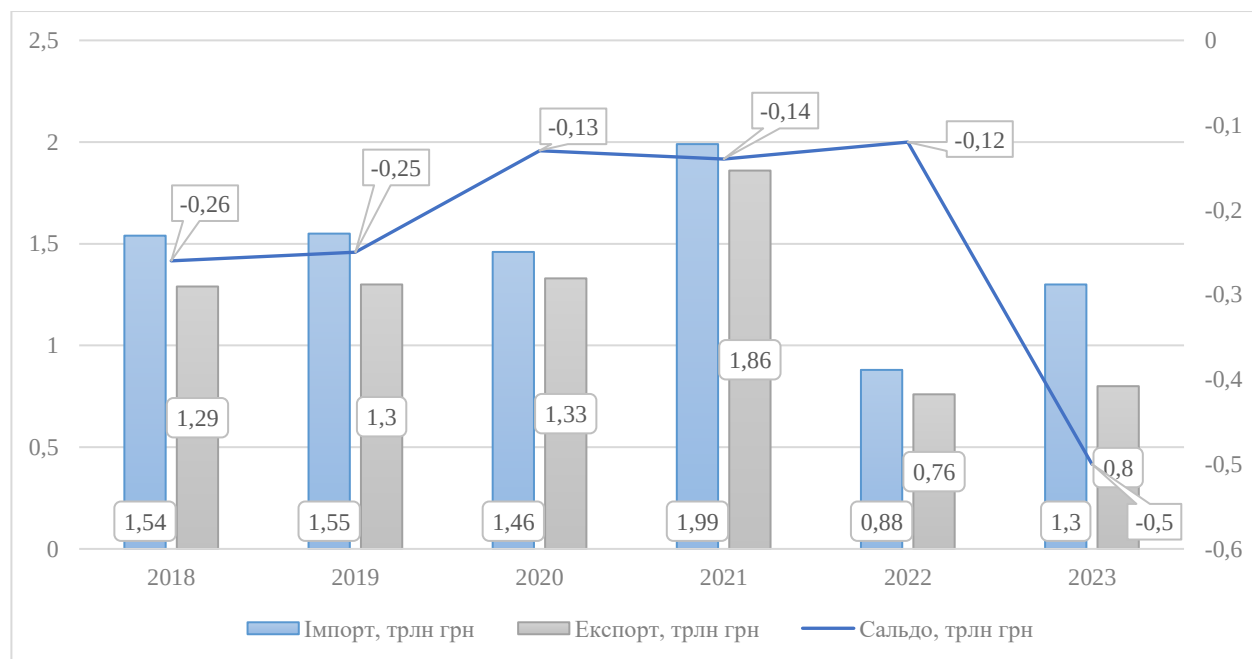

Рис. 2.8 Динаміка експорту та імпорту в Україні протягом 2018–2023 рр.,
трлн. грн

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Динаміка експорту та імпорту немає сталої тенденції. До 2021 року простежувалося незначне зниження імпорту, проте у 2021 році відбулося значне зростання на понад 550 млрд. грн, що загалом є позитивним явищем, після кризи спричиненою коронавірусом. Проте ця тенденція протрималася не довго, і у 2022 році простежується значне падіння імпорту, на понад 1 трлн. грн, причиною чому стала збройна агресія росії проти України. Саме в цьому році значення імпорту є мінімальним протягом досліджуваного періоду. Урядом було здійснено ряд реформ, для утримання імпорту на даному рівні, з метою забезпечення найбільш необхідних товарів. Незважаючи на відміну певних митних пільг у 2023 році, можна помітити зростання імпорту на понад 500 млрд. грн, до 1,3 трлн. грн.

Щодо експорту, то до 2021 року його динаміка є стабільною, з кожним роком простежувалося незначне зростання. І свого максимуму значення експорту досягло у 2021 році становивши майже 1,9 трлн. грн. Проте ж, знову, збройна агресія росії спричинила падіння експорту на понад 50% до 760 млрд. грн. У 2023 році даний показник залишився на тому ж рівні.

Сальдо протягом всього досліджуваного періоду є від'ємним, що свідчить про переважання імпорту над експортом. Найбільшим переважання імпорту над експортом є у 2023 році, що становило майже 500 млрд. грн. У попередньому, 2022 році дане переважання було найменшим і досягало рівня 120 млрд. грн.

Як вже було сказано раніше, митні платежі виступають не лише джерелом наповнення бюджету, а і виконують функцію регулювання товаропотоку до країни. Диференціюючи ставки податків, Уряд може впливати на збільшення або ж зменшення ввезення чи вивезення певного товару. Тому варто розглянути структуру митних платежів у доходах бюджету, у розрізі експорту та імпорту (табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

**Динаміка надходження митних платежів до Державного бюджету
України у розрізі експорту та імпорту у 2018 – 2023 рр., млрд. грн**

Показники / Роки	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Імпорт						
ПДВ з ввезених товарів, млрд. грн	295,38	289,76	274,11	380,71	253,05	366,16
Абсолютний приріст, млрд. грн	–	–5,62	–15,65	106,6	–127,66	113,11
Темп приросту, %	–	–1,90	–5,40	38,89	–33,53	44,70
Акцизний податок з ввезених товарів, млрд. грн	54,06	59,41	64,37	87,01	44,08	81,39
Абсолютний приріст, млрд. грн	–	5,35	4,96	22,64	–42,93	37,31
Темп приросту, %	–	9,90	8,35	35,17	–49,34	84,64
Ввізне мито, млрд. грн	26,56	29,86	30,21	36,85	23,31	39,63
Абсолютний приріст, млрд. грн	–	3,3	0,35	6,64	–13,54	16,32
Темп приросту, %	–	12,42	1,17	21,98	–36,74	70,01
Митні платежі сплачені при імпорті, млрд. грн	376	379,03	368,69	504,57	320,44	487,18
Абсолютний приріст, млрд. грн	–	3,03	–10,34	135,88	–184,13	166,74
Темп приросту, %	–	0,81	–2,73	36,85	–36,49	52,03
Експорт						
Вивізне мито, млрд. грн	0,52	0,23	0,26	1,32	2,34	0,56
Абсолютний приріст, млрд. грн	–	–0,29	0,03	1,06	1,02	–1,78
Темп приросту, %	–	–55,77	13,04	407,69	77,27	–76,07
Митні платежі сплачені при експорті, млрд. грн	0,52	0,23	0,26	1,32	2,34	0,56

Джерело: розраховано автором на основі [33]

Надходження митних платежів при імпорті відповідає і самій динаміці імпорту. Так, можна спостерігати значне зростання надходжень митних платежів у 2021 році, саме в цьому році вони досягли максимального значення за досліджуваний період і становили 504,57 млрд. грн, що становить понад 35 % зростання, у порівнянні з попереднім роком. Найбільшою мірою в цьому році зросло надходження ПДВ, його темп приросту становить майже 39 %. Надходження ввізного мита також зросли в цьому році на понад 20 %. Проте у 2022 році ситуація змінилась, у відповідь на зниження імпорту, значно знизились і надходження митних платежів, проте зниження надходжень митних платежів, більшою мірою пов'язано з введенням митних пільг, щодо безмитного ввозу певних груп товарів. Під кінець 2022 року та у 2023 році митна політика уряду змінилась, шляхом скасування раніше введених пільг, що в результаті призвело до підвищення надходжень митних платежів. Так найбільшим приростом у 2023 році характеризуються такі складові митних платежів як акцизного податку та ввізного мита. Зокрема надходження акцизного податку зросли на понад 80 %, а ввізного мита на 70 %, у порівнянні з попереднім роком. Важливо відмітити, що надходження ввізного мита та акцизу у 2023 році досягли рівня довоєнного періоду та навіть можна спостерігати певне перевищення.

Ситуація з експортом є дещо іншою. Для початку варто відмітити, що єдиним податком, котрий може справлятися при експорті є лише вивізне мито, а інші податки знімаються за 0 %. Дані умови були створені задля збільшення експортних операцій. Щодо вивізного мита, то до 2020 року спостерігалось зниження надходжень вивізного мита, 2021 рік характеризується зростанням надходжень вивізного мита на понад 400 %. Це можна пояснити тим, що після кризових 2019 та 2020 років, Уряд сприяв, залишенню необхідних товарів всередині країни. У 2022 році, незважаючи на значне зниження експорту, надходження вивізного мита ще більше зросли, на понад 77 %, у порівнянні з попереднім роком, досягши свого найбільшого значення – 2,34 млрд. грн. Причиною цьому є складна економічна ситуація в Україні, Уряд розумів, що необхідні товари для забезпечення життєдіяльності країни, повинні бути

доступними для внутрішнього попиту, а не відправляти за кордон. Проте у 2023 році спостерігається покращення економічної ситуації в країні, і як результат цього відбулося зниження надходжень митних платежів, всупереч зростанню експорту у порівнянні з попереднім роком.

Показником, що відображає фіскальну та регулюючу функцію податків, є податкове навантаження. Рівень податкового навантаження митних платежів на експорт можна спостерігати на рис. 2.8.

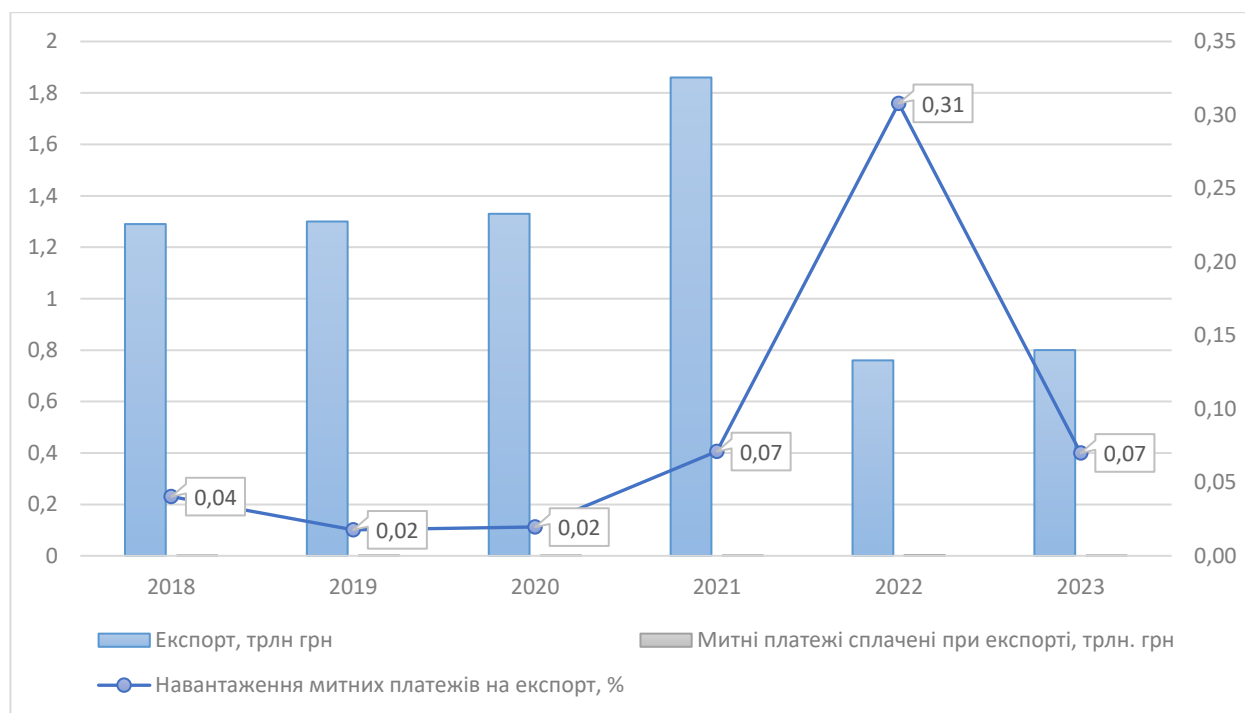

Рис. 2.8 Податкове навантаження митних платежів на експорт товарів протягом 2018 – 2023 рр., %

Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [33]

З усього вищеприведеного, можна дійти висновку, що Уряд зацікавлений у підтриманні експорту, і шляхом стягнення ПДВ та акцизного податку за 0 ставками, підтримує оптимальну структуру вивозу та ввозу певних товарів. Єдиним податком, який стягується при експорті є вивізне або ж експортне мито, проте воно встановлюється лише щодо окремих товарів. Так, для прикладу, одними з найбільших ставок вивізного мита обкладаються товари тваринного походження, насіння певних олійних культур, метали тощо.

Протягом досліджуваного періоду, навантаження митних платежів на експорт є не значним та навіть не досягало 1 %. До 2021 року спостерігалось

зниження навантаження, проте у 2021 відбулося незначне зростання на 0,05 п. п.. Проте максимальне навантаження на експорт спостерігалось у 2022 році та становило 0,31 %. Даний показник є протилежним динаміці експорту, адже в цьому році спостерігалось його значне падіння. Зростання податкового навантаження, а разом з тим і зростання надходжень вивізного мита в цьому році, найбільшою мірою пояснюється зростанням експорту товарів, які підлягають оподаткуванню вивізним митом, а саме такими товарними групами як: 15 Жири та олії тваринного походження, 12 Насіння та плоди олійних культур, 26 Руди, шлаки та зола і т. п. [32]. Проте у 2023 році навантаження повернулося до рівня довоєнного періоду.

Наступним етапом варто приділити увагу податковому навантаженню митних платежів на імпорт товарів (Рис. 2.9).

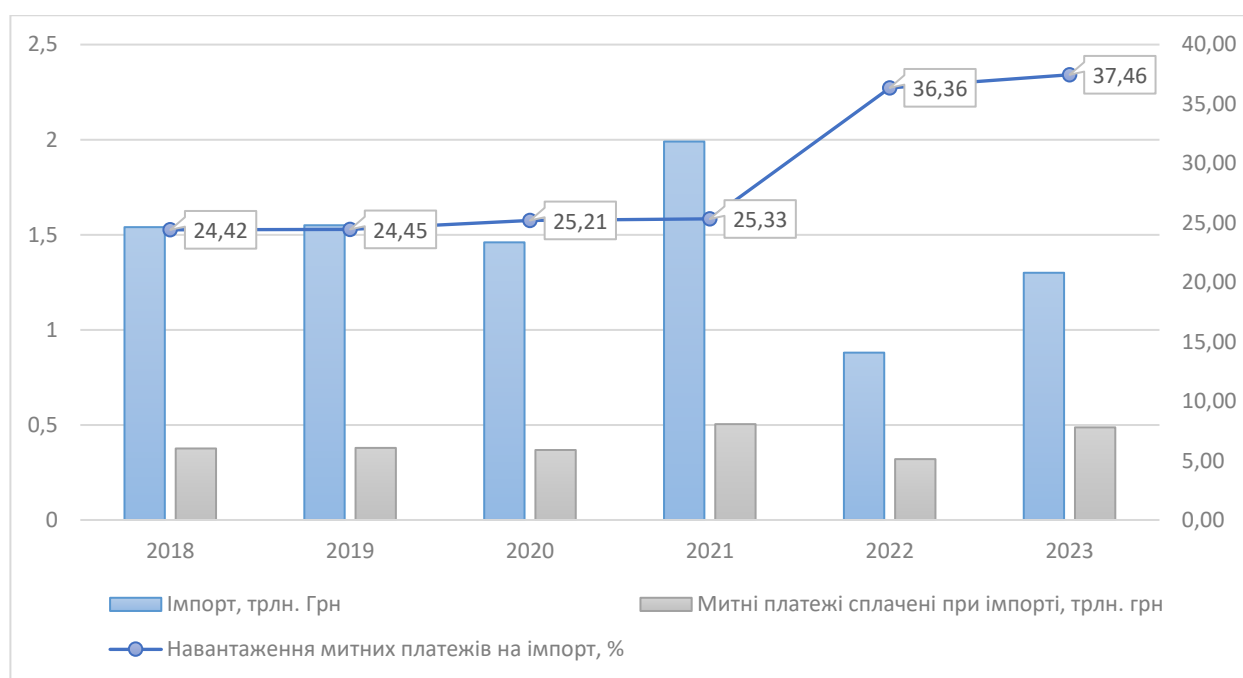

Рис. 2.9 Податкове навантаження митних платежів на імпорт товарів протягом 2018 – 2023 рр., %

Джерело: розраховано автором на основі [33]

Ситуація з імпортом є іншою. Імпорт товарів є важливим джерелом податкових надходжень та відіграє одну з ключових фіскальних ролей. Зазвичай ставки митних платежів при імпорті є стійкими, та мають максимальні значення, лише з метою ввезення певної унікальної продукції, котра не виробляється в країні або ж продукції необхідної задня забезпечення життєдіяльності можуть

запроваджуватись зниження ставок митних платежів або ж відміна обкладання цими податками.

На відміну від податкового навантаження на експорт, податкове навантаження на імпорт протягом досліджуваного періоду було значним, та в середньому становило близько 29 %. Загалом простежується тенденція до зростання податкового навантаження на імпорт. До 2021 року воно знаходилося на майже однаковому рівні, з незначним зростанням кожного року в середньому на 0,5 п. п., мінімальне значення можна спостерігати у 2018 році, яке становило 24,42 %. Найбільш помітне зростання навантаження, як і при експорті товарів, можна спостерігати у 2022 році. Саме в цьому році воно зросло на понад 11 п. п. і досягло значення 36,36 %. В цьому році структура імпорту характеризувалася такими товарними групами як: 72 Палива мінеральні, 87 Засоби наземного транспорту, 85 Електричні машини, 84 Реактори ядерні, котли і т. д [32]. Навіть незважаючи на те, що перша половина року характеризувалася введенням звільнень від оподаткування імпорту певних товарів, податкове навантаження досягло досить значного значення. У наступному 2023 році тенденція продовжується зі зростанням навантаження 1,1 п. п., досягши свого максимуму протягом досліджуваного періоду – 37,46 %.

Отже, можна дійти висновку, що за умов нормального розвитку економіки, без наявності кризових явищ, Уряд намагається втримувати оподаткування експортно–імпортних операцій на невисоку, сталому рівні. Проте якщо існує пряма загроза порушенню певної стабільності, так як це сталося зі військовим вторгненням росії, Уряд намагається обмежувати певні операції, задля забезпечення нормальної життєдіяльності населення країни, свідченням чого є значне зростання податкового навантаження як за експортом так і за імпортом у 2022 році.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

3.1 Проблеми справляння митних платежів в Україні

У поточній ситуації в Україні ефективна діяльність митних органів, зокрема Державної митної служби України (ДМСУ), має вирішальне значення для забезпечення надходжень митних платежів до Державного бюджету. Наразі наша країна стикається з проблемами у системі митного оподаткування. Особливо помітними є недостатня прозорість та відсутність раціонального механізму прийняття рішень, що дозволяє суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності самостійно вирішувати питання, пов'язані з митними платежами. Також гостро постає проблема зростання контрабанди та недобросовісної поведінки, які призводять до дефіциту фінансових ресурсів держави [55].

З урахуванням того, що міжнародне співтовариство спрямоване на створення сприятливих умов для гармонізації та спрощення митних процедур, це може покращити міжнародну співпрацю та збільшити обсяги торгівлі. Кожен рік все більше країн намагаються зменшити втручання людського фактору, тобто посадових осіб митного органу, в операційну діяльність учасників міжнародної торгівлі.

Проте у зв'язку з поточними обставинами в Україні, включаючи пандемію COVID-19 та військову агресію росії, євроінтеграційний курс стає важливим пріоритетом. Виникає гостре питання щодо збереження захисту національного товаровиробника та політики вільної торгівлі, тому необхідно акцентувати увагу на регулюванні руху товарів через митний кордон України.

Перша проблема полягає у слабкості митних інституцій, основною складовою якої є недостатнє регулювання міжнародної співпраці в митній сфері. З 1992 року митна служба України є повноправним членом Всесвітньої Митної Організації (ВМО) та активно займається міжнародним митним співробітництвом у боротьбі з контрабандою. Незважаючи на ці зусилля,

ефективне співробітництво та обмін інформацією з аналогічними органами країн–торговельних партнерів залишаються актуальною проблемою [25].

Також виникають труднощі у забезпеченні належної взаємодії митних органів з правоохоронними та іншими державними установами України, що призводить до зниження ефективності протидії контрабанді та порушенням митних правил. Цю проблему посилює недосконалість законодавства та відсутність чіткого розподілу повноважень між державними органами. У цьому контексті висловлюється думка про необхідність делегування митним органам більш широких повноважень у проведенні оперативно–розшукової діяльності для підвищення ефективності боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил [27].

Також, митні правопорушення є одним із джерел фіскальних загроз. На сьогоднішній день, існує глобальна проблема незаконного переміщення фінансових потоків, включаючи незаконний імпорту. Зокрема, дослідники Global Financial Integrity (GFI) прийшли до висновку, що понад 80% всіх незаконних фінансових потоків відбуваються у зовнішньо–торговельному секторі [25].

У рамках нашого дослідження під контрабандою розуміється нелегальне переміщення різних товарів (не обов'язково тих, що підпадають під обмеження або заборони українського законодавства) за митний контроль або з приховуванням від нього, що може включати маніпулятивне або часткове декларування товарів. Важливо відзначити, що оцінка митних порушень ускладнюється, оскільки звіти митної служби містять обмежену кількість кількісних показників, котрі не дають можливості оцінити соціально–економічні наслідки припинення незаконної діяльності в митній сфері. Один із обмежених методів оцінки можливого обсягу нелегального імпорту та контрабанди полягає в порівнянні статистичних даних міжнародної торгівлі національних статистичних органів України з країнами–партнерами зовнішньої торгівлі.

Упродовж 2022 року працівники ДМСУ виявили понад 11 тисяч випадків порушень митних правил, загальна сума яких становила 2,9 мільярда гривень. Значення цього показника зросло на 5% порівняно з попереднім роком. З

незаконного обігу було вилучено різноманітні предмети порушення на загальну суму понад 697,5 мільйона гривень. Зокрема:

- продовольчі товари та сільськогосподарська продукція – на суму 49 мільйонів гривень;
- промислові товари – на суму 457,5 мільйона гривень;
- транспортні засоби – на суму 43 мільйони гривень;
- валюта – на суму 147,3 мільйона гривень [41].

Контрабандні схеми призводять до втрат бюджету країни і сприяють зменшенню обсягів внутрішнього виробництва та конкурентоспроможності.

За даними вчених, приблизно половина товарів народного споживання ввозиться до країни без сплати митних платежів. За оцінками Міністерства економіки, лише через "сірий" імпорт побутової техніки втрачається приблизно 1 млрд грн щорічно, а загальні втрати від контрабанди для державного бюджету перевищують 10 млрд грн. Тютюн став найбільш популярним товаром у структурі контрабанди, і тіньова діяльність досягла найвищих показників за всю історію незалежної України, становлячи 19,9% [58].

Відношення між нелегальним та легальним обігом залишається високим, оскільки кожна п'ята пачка сигарет є підробкою. У 2022 році з загальної кількості 7,35 млрд "підробок" найбільш значну частину складає схема з використанням товарів, призначених для "Duty free". Цей вид продукції становить 4,31 млрд сигарет, що приблизно дорівнює 58,6% всієї тіньової продукції. Кількість контрафактних сигарет становить 2,45 млрд, а решта, тобто 0,59 млрд сигарет, є контрабандою [58].

Препарати наркотичних речовин, психотропні речовини і прекурсори становлять другий за кількістю порушень у митних операціях, які зафіксувала Державтоінспекція. У 2022 році було зафіксовано 303 випадки незаконного переміщення цих речовин через митний кордон України. У секторі нафтогазу частка тіньових операцій за останні роки коливається навколо 18%. Втрати державного бюджету внаслідок схем у галузі алкогольної промисловості, за експертними оцінками, становлять приблизно 10 мільярдів гривень щорічно [58].

Ще однією проблемою, що сприяє контрабанді в Україну, є корупція, недостатній контроль за походженням і рухом капіталу через митний кордон України, неефективний розподіл обов'язків між митницею та правоохоронними органами, які виявляють економічні та злочини проти національної безпеки, а також недостатня координація їхніх заходів з митними адміністраціями інших країн щодо обміну інформацією [25, 55, 56].

Агенція InfoSapiens проводить дослідження громадської думки та здійснює поведінкові виміри, щоб вивчити сприйняття рівня корупції в Україні до початку війни і протягом 2022 року. Згідно їхніх висновків, митниця визнається однією з найбільш корумпованих сфер серед населення, порівняно з судовою системою, і займає друге місце серед підприємницького середовища [25].

Митна сфера виявляється вразливою перед різними формами корупції, починаючи від непрозорих платежів для спрощення процедур і закінчуючи серйознішими випадками шахрайства та інших злочинних дій. Згідно з дослідженням Європейської місії з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM) ще у 2014 році, ідентифікували два основних типи корупції в митниці: здирництво і корупційні угоди. Здирництво передбачає примус до хабарництва, що супроводжується непередбачуваністю митних процедур, затримками у вантажообігу та додатковими перевітками для змушення до виплати незаконних хабарів за прискорення митного контролю та оформлення. Крім того, існують таємні корупційні угоди між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та уповноваженими особами, а також працівниками митної служби, стосовно незаконного зниження митної вартості товарів. Ці угоди укладаються на етапі попереднього митного декларування [64, с.12].

Аналізуючи рівень корупції в митних органах України до початку війни та протягом 2022 року, дослідження InfoSapiens показують, що найчастіше неофіційні платежі інспекторам митної служби здійснювалися за можливість швидкого проходження митних формальностей.

Також, одним із ключових аспектів сучасного митного контролю є правильне визначення митної вартості товарів, що ввозяться на митну територію України. Адже від достовірного визначення ціни залежить база оподаткування та, відповідно, сплата митних платежів до державного бюджету. Так, імпортери використовують певні схеми заниження митної вартості з метою зменшення вартості товарів при ввезенні на митну територію України [59. 60].

Важливим аспектом сучасного митного контролю є точне визначення митної вартості товарів, що ввозяться на територію України. Це має прямий вплив на базу оподаткування митними платежами, які надходять до державного бюджету. Деякі недобросовісні імпортери застосовують схеми заниження митної вартості товарів, що безпосередньо впливає на їх вартість при ввезенні на територію України. У період воєнного конфлікту, коли спостерігається зниження обсягів імпорту і нестача власних фінансових ресурсів у країні, залучення додаткових податкових надходжень стає надзвичайно важливим завданням.

Наприклад, за даними Економічної експертної платформи, в 2022 році митні органи прийняли 13 924 рішення щодо коригування митної вартості, що призвело до нарахування митних платежів на суму 108,9 млн грн, що становить лише 0,04% від загальної суми податків, які стягуються Державною митною службою. З цих даних можна зробити висновок, що вплив контролю за правильністю визначення митної вартості на збір митних платежів є невеликим.

Також, у 2022 році декларантами було оскаржено до суду 2191 рішень щодо коригування митної вартості на суму 403,09 млн грн. З цієї кількості 1683 рішення (77%) на суму 311,09 млн грн були вирішені на користь декларантів. Однак найбільш вражаючим фактором є не тільки відсоток скасованих рішень, але й суми нарахованих платежів. На 12% успішно оскаржених рішень припадає сума нарахованих платежів, що практично в три рази перевищує суму стягнутих. У середньому, митниця стягувала приблизно 7800 грн за кожним рішенням щодо коригування митної вартості, в той час як на одне скасоване судами рішення припадає нарахування у розмірі 185 000 грн [60].

Надходження митних платежів до Державного бюджету впливає не лише заниження митної вартості товарів, але й вірність визначення країни походження товару та правильна класифікація товарів під час їх переміщення через митний кордон. Фальсифікація сертифікатів про країну походження товарів або неправильна класифікація призводить до заниження розміру ввізного мита, що призводить до скорочення нарахування ПДВ.

Згідно зі зібраною статистикою, порушення, виявлені під час проведення пост-митного аудиту, найчастіше стосуються неправильної класифікації товарів за УКТ ЗЕД (66%), неправомірного використання митних пільг (13%) та невиклати акцизного податку чи особливих видів мита (6%) [25].

До фіскальних загроз також відноситься неправомірне використання митних пільг. В митній сфері існує значна різноманітність пільг, особливо в контексті сплати мита, що обумовлено специфікою цієї галузі, такою як інтернаціоналізація економічних відносин, глобалізаційні процеси та відкритість світової економіки. Це призводить до існування різноманітних пільг у сфері митного оформлення, сплати митних платежів та митного контролю. Пільги можуть бути надані фізичним та юридичним особам, а також товарам (іншим предметам) в залежності від обраного митного режиму, такого як експорт, реекспорт, імпорт, реімпорт, транзит.

Така велика кількість пільг у митній сфері може призводити до втрат бюджету через недонадходження митних платежів і ускладнення контролю за процесом надання цих пільг. Крім того, це може створювати сприятливі умови для корупційних дій як з боку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які намагаються використовувати пільги для покращення свого фінансового стану, так і з боку працівників митних органів, які можуть отримувати вигоди за можливість користуватися митними пільгами [63].

Існують різноманітні шахрайські схеми, які дозволяють незаконно скористатися митними пільгами:

- повторний експорт товарів: товари ввозяться в країну, а потім негайно відправляються назад без реального використання чи переробки;

- фіктивний експорт: це випадки, коли штучно декларують товари як експортні, але фактично вони лишаються в межах країни. Це дозволяє отримати відшкодування ПДВ за експорт, але реального експорту не відбувається;
- приховування імпорту під виглядом транзиту через митну територію;
- псевдотранзит товару, який фактично реалізується на митній території;
- ввезення товару з заниженням його кількості у супроводжуючих документах;
- надання неправдивої інформації у деклараціях про характеристики товарів, таких як код товару, країна походження, митна вартість і т. д.;
- ввезення готової продукції як комплектуючих виробів;
- ввезення готової продукції під виглядом давальницької сировини.

Усі ці негативні практики щодо стягнення митних платежів потребують уваги та дії з боку держави для їх вирішення. Це особливо важливо, оскільки ці проблеми мають прямий вплив на доходи державного бюджету, які на сьогодні не забезпечують повного покриття всіх витрат держави на виконання її функцій та досягнення стратегічних цілей щодо розвитку країни. Тому необхідні кроки спрямовані на підвищення ефективності у цій сфері.

3.2 Напрямки підвищення фіскальної ефективності справляння митних платежів в Україні

Митні внески відіграють ключову роль у формуванні доходів державного бюджету та сприяють сталому економічному розвитку держави. Однією з головних мет Державної митної служби України є приведення її організації та діяльності у відповідність до структури митниць країн Європейського союзу. Це означає активну підтримку зовнішньої торгівлі та ефективний захист національних інтересів у сфері економічного розвитку.

Отже, для боротьби з порушеннями митних правил та контрабандою можна розглянути наступні напрямки для підвищення фіскальної ефективності:

- вивчення та використання зарубіжного досвіду у сфері організації державного кордону та забезпечення контрольних–пропускних пунктів сучасним технічним обладнанням для ефективного моніторингу;
- підвищення кваліфікації персоналу прикордонної та митної служб шляхом об'єктивного відбору кандидатів та надання їм можливостей для навчання та кар'єрного росту. Також важливим є встановлення механізмів взаємного контролю та забезпечення прозорості перед громадськістю;
- мінімізація кримінальних аспектів контрабанди шляхом легалізації деяких видів діяльності та впровадження стимулів для детінізації контрабандних потоків. Це може включати в себе використання митної амністії та встановлення прозорих механізмів зовнішньоторговельної діяльності;
- розробка та впровадження цілеспрямованої інформаційної політики, спрямованої на просування легального бізнесу та підвищення свідомості громадян щодо наслідків контрабанди;
- автоматизація процесів обміну інформацією з іншими країнами та автоматизація процедур декларування товарів;
- формування системи забезпечення митної безпеки, використовуючи міжнародний досвід провідних країн світу та реформуючи суб'єкти, що забезпечують митну безпеку;
- розвиток партнерських відносин між митними органами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності для ефективної координації дій.

Боротьба з корупцією в митних органах вимагає комплексного підходу та впровадження різноманітних заходів. Можливими напрямками для протидії корупції в системі митних органів є:

- підвищення рівня оплати праці митників;
- покращення соціального захисту працівників митниці;
- зміцнення відповідальності та належне покарання за корупційні злочини;

- розвиток цифрових продуктів та технологій для контролю за перетином митного кордону;
- посилення антикорупційного законодавства в сфері митниці;
- вдосконалення роботи правоохоронних та судових органів у сфері протидії корупції та впровадження міжнародних практик у цій галузі [25, 60].

Для розв'язання проблеми заниження митної вартості можна розглянути наступні напрями для підвищення фіскальної ефективності:

- використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації обчислення митних вартостей та їх контролю;
- контроль за перевітками, які підтверджують достовірність заявленої митної вартості;
- розробка чітких та однозначних правил класифікації товарів і методів визначення їх митної вартості;
- вдосконалення системи ризик-аналізу для виявлення потенційних випадків заниження митної вартості;
- залучення представників підприємств до розробки та обговорення митних правил і стандартів;
- сприяння розумінню підприємствами вимог та процедур визначення митної вартості товарів;
- підготовка та удосконалення законодавства, що регулює процес визначення митної вартості, з метою усунення можливості заниження;
- обмін інформацією з іншими країнами стосовно митної вартості товарів та найкращих практик для її визначення;
- проведення навчальних заходів для митних служб, бізнес-спільноти та громадськості щодо важливості визначення точної митної вартості та наслідків її недотримання [55, 56, 61].

Отже, необхідність перегляду самого митного законодавства та впровадження комплексного контролю за дотриманням митних правил громадянами та суб'єктами ЗЕД, оптимізація контрольних процедур щодо сплати

та нарахування митних платежів, а також впровадження сучасних та спрощених митних процедур всередині та на кордоні виступає важливими кроками для збільшення обсягу митних надходжень до Державного бюджету. Це в свою чергу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та сприятиме її стратегічному розвитку у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Отже, здійснивши дослідження щодо ролі митного оподаткування у формуванні доходів Державного бюджету, можна дійти до таких висновків:

1. Митне оподаткування має велике значення в контексті зовнішньоекономічних операцій і ґрунтується на митних платежах. Ці платежі складаються з податків та зборів, які стягуються у визначеному порядку при переміщенні товарів та інших об'єктів під контролем митних органів через митний кордон країни. Отже, вони є ключовим інструментом у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності.

2. Правові вимоги, що стосуються сплати митних платежів, встановлені відповідно до частини другої статті 1 Митного кодексу України, де зазначено, що відносини, пов'язані зі сплатою митних платежів, регулюються Митним кодексом України, Податковим кодексом України та іншими відповідними законами України щодо оподаткування.

3. Митні платежі відіграють значущу роль у формуванні доходів Державного бюджету України, становлячи від 33,8% до 49,1% у структурі податкових надходжень і від 17,9% до 39,9% у доходах Державного бюджету. Аналізуючи динаміку надходжень митних платежів до Державного бюджету з 2018 по 2023 рік, можна зауважити, що найбільш значну частку складають ПДВ з імпортованих товарів, далі йде акцизний податок з імпортованих підакцизних товарів, а мито займає найменшу частку. Проте, у останні роки спостерігається тенденція до зниження надходжень митних платежів, особливо в 2019-2020 роках, що переважно пов'язано з пандемією Covid-19. Ця ситуація спричинила зменшення обсягів імпорту в усьому світі, а також загальні чинники, які сповільнюють зростання митних платежів в Україні, такі як високий рівень корупції, неефективність митних реформ, а також несистемність фіскальної та монетарної політики уряду.

4. Щодо податкового навантаження на експортні операції, то воно є незначним та протягом досліджуваного періоду не досягало 1 %. Тобто Уряд

України напряму зацікавлений у підтриманні експорту. Податкове навантаження на імпорт є вищим та до 2021 року було майже сталим та досягало в середньому 25 %, проте військове вторгнення росії призвело до значного зростання навантаження до 37 % у 2023 році.

5. Основні проблеми, які впливають на зниження фіскальної ефективності митних платежів, включають:

- незаконне переміщення фінансових потоків через світові торговельні канали, включаючи незаконний імпорт;
- наявність значних обсягів митних правопорушень та контрабанди;
- проблема корупції в митних органах;
- зменшення митної вартості продукції;
- недостатнє технічно-інформаційне забезпечення митних підрозділів.

6. Знайдено такі напрями для підвищення ефективності стягнення митних платежів в Україні:

- вдосконалення процесів автоматизованого обміну інформацією з уповноваженими органами іноземних держав;
- повна автоматизація процесів декларування товарів;
- встановлення партнерських взаємин між суб'єктами ЗЕД та митними органами;
- підвищення рівня заробітної плати працівникам митних органів;
- збільшення відповідальності та покарання за вчинення корупційних злочинів;
- використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації розрахунків митних вартостей та контролю над ними;
- розробка однозначних та чітких правил класифікації товарів і методів визначення їх митної вартості.
- проведення перевірок достовірності заявлених митних вартостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крисоватий А. І., Десятнюк О.М. Податкова система: навч. посіб. Тернопіль: ТАНГ, 2004. 331 с.
2. Волосович С. В., Ліпхіна Т. Д. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. К.: Атіка, 2009. 288с.
3. Кучерявенко М. П. Податкове право: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер. 2003. 365 с.
4. Пашко П. В. Реалізація функцій митної політики України в умовах глобалізації. Вісник КНТЕУ: зб. наук. праць. 2009. № 4. с. 5-12.
5. Гребельник О. П. Митна справа : підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 472 с.
6. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 7 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
7. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 23.09.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
8. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 19 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
9. Гребельник О. П. Місце та роль митних платежів у системі оподаткування зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Освіта, менеджмент і бізнес: світовий вимір. 2011. № 2. 2011. № 2. с. 4-8 URL: https://lukyanenko.at.ua/_ld/4/472_____.pdf.
10. Молчанова А. Ю. Митні платежі як складова доходів державного бюджету України. Економічні студії. 2017. № 5. с. 83-87 URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/709542.pdf>.
11. Крилач О. Митні платежі у забезпеченні фіскальних надходжень держави. Науковий вісник Одеського національного економічного університету.

2019. № 6 (269). с. 68-83. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2019/269/pdf/68-83.pdf>.

12. Атаманчук Н. І. Поняття, ознаки та особливості мита як непрямого податку. Правова позиція. 2018. Випуск 2. с. 7-12. URL: <http://legalposition.umsf.in.ua/archive/2018/2/1.pdf>.

13. Криворот Н. В. Мито як інструмент забезпечення сталого розвитку. Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (м. Чернігів, 21 квітня 2023 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 606 с. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/06/zbirnyk-gotovyj-13.06.pdf>.

14. Податкова система України: тренінг-курс / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова, А. В. Пислиця, М. Б. Кондратенко; за ред. Т. І. Єфименко. К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. 656 с.

15. Демянюк О. Б., Герчаківський С. Д. Митне адміністрування: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. с. 328.

16. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій» від 20.09.2012 № 1011, поточна редакція від 03.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12#Text>.

17. Постанова КМУ «Про справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів» від 18 січня 2003 р. № 93, поточна редакція від 13.08.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12#Text>.

18. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них» від 23.10.2017 № 862, поточна редакція від 02.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1385-17#Text>.

19. Закон України «Про митний тариф» від 19.10.2022 № 2697-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>.

20. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 11, ст. 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>.

21. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 9-10, ст.65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>.

22. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 12-13, ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14#Text>.

23. Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року: Угода Світової організації торгівлі від 15.04.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#Text.

24. Прутська О.О., Любчак І.С. Фіскальний потенціал митних платежів в Україні. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск 42. с. 322-326 URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/56.pdf.

25. Сідляр В. В., Валігура В. А. Проблеми адміністрування митних платежів через призму фіскальних загроз. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/102.pdf.

26. Дубровський В., Черкашин В. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення / уникнення оподаткування в Україні. Київ, 2017. URL: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Instrumenty-uhylyannya-vid-splaty-podatkov-2017-1.pdf>.

27. Титор В., Заяц В., Кекіш І. Організаційно-структурне забезпечення оперативно-розшукової діяльності митних органів. Світ фінансів. 2021. №1(66). С. 249-263.

28. Аналіз обсягів контрабанди в Україні. 2021. Ukraine Economic Outlook. URL: <https://www.ukraineeconomic-outlook.com/researches>.

29. Дубовик О. Ю., Мартинюк І. В Фіскальна ефективність митних платежів в Україні. Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University. 2021. Vol. 1-2, no. 278-279. P. 30–36. URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-1-2-278-279-30-36>).

30. Юрчишена Л.В., Кернична Г.Ю. Концептуальні засади фіскальної ефективності непрямого оподаткування в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 6. С. 120-126.

31. Основи фінансового аналізу, менеджменту і контролю: навч. посіб.: у 2 т. / В.Б. Захожай, М.І. Коваль, К.В. Захожай – Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. – Т. 2. – 407 с.

32. Міністерство фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/>.

33. BI - customs UA. URL: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/>.

34. Ціна держави – проект CASE Україна. URL: <https://cost.ua/>.

35. Бороденко Т. М. Сучасний стан адміністрування митних платежів в Україні. International scientific journal «Grail of Science». 2023. № 24. с. 84-90. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/841/858>.

36. Легкоступ І., Саїнчук Н., Соколюк М. Митні платежі як складова формування дохідної частини державного бюджету України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2023. № 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-43> .

37. Тучак Т., Шейко Н. Адміністрування акцизного податку у контексті його фіскальної ефективності. Економіка та суспільство. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-63> .

38. Росоха О.В., Славкова А.А. Непрямі податки: фіскальна ефективність в Україні та зарубіжних країнах. Грааль науки. № 27. 2023. С.107-116. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a42d813f-4646-46a4-ba91-3f95992b7840/content>.

39. У 2022 році Держмитслужба перерахувала до держбюджету 300,8 млрд грн: чому не більше?. Державна Митна Служба.

URL: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/u-2022-rotsi-derzhmitsluzhba-pererakhuvala-do-derzhbiudzhetu-3008-mlrd-grn-chomu-ne-bilshe-1062> .

40. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2142-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> .

41. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/en/> .

42. Гуцул І.А. Митна політика зарубіжних країн: навч. посіб./ І.А. Гуцул.— Тернопіль: ТНЕУ, 2018. —198с

43. Прокіпчук Л. І. Досвід Європейського Союзу у питаннях адміністрування митних платежів: теоретичні основи та практичні рекомендації. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2019. Випуск 3 (81). с. 71-75. URL: <https://www.snaujournal.com.ua/index.php/journal/article/view/85/77> .

44. Офіційний сайт Європейського союзу. URL: https://european-union.europa.eu/index_en.

45. Бліщук К. М. Європейські вектори вдосконалення митної політики в Україні. Економіка та суспільство. 2023. № 48.
URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-30> .

46. Оніщик Ю. В. Митні платежі як системоутворювальні категорії митного законодавства України та Європейського союзу. Нове українське право. 2022. Випуск 6. Том 2.
URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/397/351>.

47. Карпенко Г. Л., Коваль Н. О., Панфілова О. Є. Митне право Європейського Союзу: навч. метод. посіб. Одеса: Фенікс. 2020. 120 с.

48. Величко К.Ю., Носач Л.Л., Печенка О.І. Особливості митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграційного спрямування. 2019. Випуск 1. с. 109-122.

49. Соколовська А. М. Суперечності та проблеми гармонізації ставок податку на додану вартість у ЄС. Фінанси України. 2021. №3. С. 23-45.

50. Сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>.

51. Кайль О.В. Митні платежі як складова наповнення державного бюджету України: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції. ДНВЗ: КНЕУ. 2020. с.109-111.

52. Шонія Б. Г. Адаптація митного законодавства України до норм Європейського Союзу. Академічні візії. 2023. Випуск 22. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/599/546>.

53. Найденко О. Є., Тихомирова Д. В. Роль митних платежів в митній політиці України. Інфраструктура ринку. 2021. Випуск 60. с. 180-185. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2021/60_2021/34.pdf.

54. Тертична А., Найденко О. Роль митних органів у забезпеченні митної безпеки. Економіка та суспільство. 2023. № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-63>.

55. Городенко Д.О. Контрабанда в Україні: її детермінанти та шляхи попередження. Тиждень студентської науки: збірник праць 77 студентської науково-технічної конференції «Тиждень студентської науки 2022». Дніпро: НТУ «Дніпровська політехніка». 2022. URL: <https://science.nmu.org.ua/ua/conferences/week-of-studsci/zvit-2022.pdf>.

56. Звіт компанії . Illicit cigarette consumption in the EU, UK, Norway, Switzerland, Moldova and Ukraine, 2022 results. 28 June 2023. URL: <https://www.pmi.com/resources/docs/default-source/itp/kpmg-report---illicit-cigarette-consumption-in-the-eu-uk-norway-switzerland-moldova-and-ukraine---2022-results.pdf>.

57. Дубовик О. Ю. Проблематика визначення митної вартості імпортованих товарів. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2023. № 1-2 (302-303). с. 59-64. URL: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/302-303/pdf/NV_ONEU_1-2_2023%20\(on-line\).pdf#page=59](http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/302-303/pdf/NV_ONEU_1-2_2023%20(on-line).pdf#page=59).

58. Саварець А. Митна вартість: презумпція вини. Економічна правда. 2023. 24 квітня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/24/699425/>.

59. Пипяк М. І., Кокарча Ю. А. Реформування митного законодавства України в умовах Євроінтеграції. Нове українське право. 2022. Випуск 6, Том 2. с. 104-109. URL:

<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/400/354>.

60. Іванов Ю.Б, Крисоватий А.І., Кізима А.Я., Карпова В.В. Податковий менеджмент: підручник. К.: Знання, 2008. 525 с.

61. Давидов М. С. Механізм державного регулювання у сфері запобігання ухиленням від сплати податків в Україні. Публічне управління та митне адміністрування. 2023. № 2 (37). с. 16-23. Випуск 22. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/5906/1/2.pdf>.

62. Олійник Д. О. Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур: монографія. Харків : Право, 2018. 200 с.

ДОДАТКИ

**Система абсолютних показників для аналізу ефективності
справляння митних платежів**

№ п/п	Назва показника	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
Абсолютні показники				
1	Обсяг податкових надходжень	ПН	млрд, грн	Характеризують обсяг загальнодержавних та місцевих податків та зборів (обов'язкових платежів) за рік
2	Обсяг доходів державного бюджету	Дох _{дб}	млрд, грн	Характеризує сукупність доходів державного та місцевих бюджетів за рік
3	Обсяг ВВП	ВВП _{факт}	млрд, грн	Характеризує обсяг виробленого ВВП в країні за рік
4	Обсяг ПДВ з ввезених на територію країни товарів	ПДВ	млрд, грн	Характеризує обсяг сплати ПДВ з ввезених на територію країни товарів
5	Обсяг мита	Мито	млрд, грн	Характеризує обсяг сплати мита з ввезених та вивезених товарів
6	Акцизний податок з ввезених на територію країни товарів	Акциз	млрд, грн	Характеризує обсяг сплати акцизного податку з ввезених на територію країни підакцизних товарів
7	Обсяг імпорту	I	млрд, грн	Характеризує обсяг ввезених на митну територію товарів та транспортних засобів
8	Обсяг експорту	Е	млрд, грн	Характеризує обсяг вивезених за митну територію товарів та транспортних засобів
9	Митні платежі	МП=ПДВ+мито+акциз	млрд, грн	Показує загальну суму митних платежів, які сплачуються при проведенні митних операцій

Джерело: побудовано автором на основі [30]

**Система відносних показників для аналізу ефективності управління
митних платежів**

№ п/п	Назва показника	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
Відносні показники				
1	Частка надходжень митних платежів до державного бюджету	$\frac{\text{МП}}{\text{ДохДб}} * 100\%$	%	Показує залежність бюджету країни від надходжень митних платежів
2	Частка митних платежів до податкових надходжень	$\frac{\text{МП}}{\text{ПН}} * 100\%$	%	Показує залежність податкових надходжень країни від митних платежів
3	Темп приросту митних платежів	$\text{ТП}_{\text{ФМП}} = \frac{\text{ФМП}_t}{\text{ФМП}_{t-1}}$	од.в	Показник вказує на зміну обсягу митних платежів протягом певного часового періоду
4	Обсяг ПДВ до загального обсягу надходження митних платежів	$\frac{\text{ПДВ}}{\text{МП}} * 100\%$	%	Показує частку надходжень ПДВ у загальному обсязі митних платежів
5	Обсяг мита до загального обсягу надходження митних платежів	$\frac{\text{Мито}}{\text{МП}} * 100\%$	%	Показує частку надходження мита у загальному обсязі митних платежів
6	Обсяг акцизного податку до загального обсягу надходження митних платежів	$\frac{\text{АП}}{\text{МП}} * 100\%$	%	Показує частку надходжень акцизного податку у загальному обсязі митних платежів
7	Частка митних платежів у ВВП	$\frac{\text{МП}}{\text{ВВП}} * 100\%$	%	Вказує на те, яка частина ВВП країни становить сума всіх митних платежів, які сплачуються при здійсненні митних операцій.

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2023 рік

Макроекономічні умови виконання бюджету

Незаконне та невиправдане вторгнення російської федерації продовжує спричиняти масштабні людські, соціальні та економічні втрати. Попри це економіка України у 2023 році зберегла макроекономічну та фінансову стабільність. Ключовими факторами, які сприяли підтримці макроекономічній стабільності у 2023 році, були підтримка міжнародних партнерів, скоординована робота всіх гілок влади та значна адаптивність бізнесу до нових реалій, що впливало на поживлення ділових очікувань і покращення споживчих настроїв протягом усього 2023 року.

За попередньою оцінкою Мінекономіки, реальне зростання ВВП за підсумком 2023 року оцінюється на рівні близько 5,0 відсотків, що є дещо кращим ніж врахований у розрахунках бюджету прогноз (таблиця 1).

Війна триває вже два роки, і немає жодної галузі в країні, яка б прямо або опосередковано не зазнала втрат від російської агресії. За останніми оцінками Світового банку, відповідно до результатів оновленої «Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA3)» станом на кінець 2023 року обсяг прямих втрат та руйнувань в Україні сягнув майже 152 млрд дол. США, а загальна вартість відбудови та відновлення в Україні становить 486 млрд дол. США. Серед найбільш постраждалих галузей економіки – сільське господарство, транспорт, промисловість, торгівля та енергетика.

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники

Показники	2021	2022	2023		
	факт	факт	бюджет П читання	очіку- ване	відхи- лення
Номінальний ВВП, млрд грн	5 450,8	5 239,1	6 279,3	6 466,1	+186,8
ВВП реальний, темп зростання, %	3,4	-28,8	3,2	5,0	+1,8
Темп зміни споживчих цін, %, грудень до грудня попереднього року	10,0	26,6	28,0	5,1**	-22,9
Темп зміни цін виробників, %, грудень до грудня попереднього року	62,2	38,2	32,2	17,5	-14,7
Середньомісячна заробітна плата, грн	14 014	14 847	18 261	18 527	+266
Зміна реальної заробітної плати*, %	10,5	-11,9	1,4	10,1	+8,7
Зміна експорту товарів та послуг, у % до попереднього року	34,3	-29,4	7,2	-11,6**	-18,8
Зміна імпорту товарів та послуг, у % до попереднього року	33,4	-1,1	1,0	6,4**	+5,4
Припущення прогнозу: Обмінний курс, гривень до долара США (середній)	27,3	32,3	42,2	36,57	-5,63

* Номінальна середньомісячна заробітна плата працівників, скоригована на індекс споживчих цін.

** Факт.

Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2023 рік

Виконання бюджетних показників

Доходи

Державний бюджет України за 2023 рік акумулював 2 672,5 млрд грн, що на 884,8 млрд грн, або на 49,5 відсотка більше ніж у 2022 році (таблиця 2). Водночас 433,9 млрд грн із зазначеної суми становили гранти від міжнародних партнерів (МФО, Європейського Союзу та окремих країн), що становить 16,2 відсотка всіх доходів державного бюджету за рік проти 26,9 відсотка у 2022 році.

Таблиця 2

Доходи Державного бюджету України у 2023 році

Статті доходів	Факт, млрд грн	Темп росту до 2022 року, %
РАЗОМ ДОХОДІВ	2672,5	149,5
<i>у тому числі:</i>		
Податок та збір на доходи фізичних осіб	206,9	139,4
Податок на прибуток підприємств	143,8	122,9
Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	56,1	69,2
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	92,6	152,5
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	74,8	179,5
ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	214,6	100,3
Бюджетне відшкодування ПДВ	-132,4	156,5
ПДВ з ввезених на митну територію України товарів	366,2	144,7
Ввізне мито	39,6	170,0
Частина чистого прибутку (доходу) державних або комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, та	35,1	74,9

Продовження таблиці 2

дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна або комунальна власність		
Кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України»	71,9	382,6
Власні надходження бюджетних установ	812,3	345,4
Офіційні трансферти від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	434,0	90,2

Доходи державного бюджету у 2023 році становили 188,7 відсотка річного показника, затвердженого Верховною Радою України (зі змінами). Перевиконання річного затвердженого показника становило 1 256 млрд грн передусім унаслідок надходження грантів від міжнародних партнерів і власних надходжень бюджетних установ.

Рівень виконання річного розпису з урахуванням змін, внесених розпорядниками коштів державного бюджету за спеціальним фондом (переважно у зв'язку зі збільшенням річних показників за власними надходженнями бюджетних установ), становив 117,9 відсотка.

На виконання дохідної частини державного бюджету у 2023 році на тлі широкомасштабної російсько-української війни впливали такі основні фактори:

- руйнація нафтопереробних заводів, металургійних комбінатів, інфраструктурних та енергетичних об'єктів;
- логістичні проблеми (передусім унаслідок блокування митних пунктів пропуску на кордоні з Польщею) та обмеження експорту (за даними Держстату, зниження експорту за 2023 рік становило 18 відсотків);
- відшкодування в першій половині 2023 року перехідного залишку сум податку на додану вартість, не відшкодованих у 2022 році (за інформацією ДПС, такі залишки зменшилися на 21,3 млрд грн до 18,8 млрд грн станом на 01 січня 2024 року);
- тимчасове звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення на митну територію України природного газу;
- суттєвий приріст імпорту продукції оборонного призначення, яка звільнена від оподаткування при ввезенні на митну територію України;
- відновлення довоєнного рівня оподаткування палива акцизним податком та податком на додану вартість, повернення фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб зі спрощеної системи оподаткування зі сплатою єдиного податку за ставкою 2 відсотки на загальну систему оподаткування;

Звіт про результати Державної митної служби України за 2022 рік

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
Департамент контролю та адміністрування митних платежів

Результати роботи за напрямом контролю та адміністрування митних платежів

За напрямом адміністрування митних платежів

Заходи адміністративного характеру

Департаментом контролю та адміністрування митних платежів здійснюється постійний контроль за роботою територіальних органів Держмитслужби із забезпечення своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних та інших платежів.

За результатами роботи протягом січня–грудня 2022 року до Державного бюджету України забезпечено перерахування митних та інших платежів у сумі **300,8 млрд грн**, що становить 56,9% від планового показника (528,3 млрд грн). (Слайди 1-3)

У зв'язку із повномасштабною війною росії проти України, введенням воєнного стану в Україні, тимчасовим вимушеним призупиненням діяльності окремих митниць зафіксовано значне зменшення активності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що вплинуло на забезпечення виконання доведених Міністерством фінансів України індикативних показників перерахувань митних платежів до державного бюджету.

Також на стан виконання індикативних показників вплинуло прийняття Верховною Радою України низки законодавчих змін з питань пільгового оподаткування товарів, що ввозяться на митну територію України в умовах воєнного стану. Так, загальна сума звільнень від сплати митних платежів при імпорті товарів в Україну у 2022 році становила **179,3 млрд грн**, у тому числі 79,3 млрд грн – пільгове оподаткування товарів згідно з законодавчими актами, прийнятими в умовах воєнного стану.

Починаючи з дня введення воєнного стану в Україні (24.02.2022), за 258 днів перераховано митних платежів до бюджету України у сумі **226,5 млрд грн**, середньоденне надходження митних платежів становило 878 млн гривень.

Протягом 2022 року на постійній основі здійснювався моніторинг та контроль за роботою митниць у частині виконання індикативних показників доходів Державного бюджету України щодо митних платежів, двічі доведених Міністерством фінансів України.

У зв'язку із повномасштабною війною росії проти України, введенням воєнного стану в Україні, а також урахуванням низки факторів, які впливали на стан роботи митних органів, Департаментом протягом березня – липня 2022 року індикативні показники доходів до Державного бюджету України митницям не доводились.

Водночас з метою ефективної роботи митниць із забезпечення досягнення розрахованих очікуваних надходжень доходів митних та інших платежів до Державного бюджету України, які надавалися Міністерству фінансів України та Державній казначейській службі України, щомісячно листами Держмитслужби,

починаючи з серпня 2022 року, до митниць доводились орієнтовні очікувані показники надходжень до державного бюджету.

Крім того, у зв'язку з прийняттям Закону України від 03 листопада 2022 року № 2710-IX «Про Державний бюджет України на 2023 рік» Держмитслужба на лист Мінфіну надала пропозиції до помісячного розпису прогнозних показників доходів Державного бюджету України на 2023 рік із податків і зборів загального та спеціального фондів державного бюджету, контроль за справлянням яких закріплено за Держмитслужбою.

З метою безумовного виконання індикативних показників доходів держбюджету реалізовувались заходи, спрямовані на посилення контролю за повнотою оподаткування, правомірністю застосування звільнень від сплати митних платежів.

Протягом 2022 року вносилися зміни до Класифікатора видів надходжень, що контролюються митними органами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2012 № 1011, якими доповнено новими кодами класифікації доходів бюджету 14030601 (сигарили), 15010600 (мито, яке сплачується при розміщенні суден у митний режим тимчасового ввезення з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами).

Здійснюється облік і адміністрування митних та інших платежів, контроль за справлянням яких покладено на Держмитслужбу, забезпечується функціонування депозитного рахунку Держмитслужби для зарахування авансових платежів (передоплати), що вносяться підприємствами до/або під час митного оформлення (щоденна підготовка інформації щодо стану розрахунків з бюджетом; інформації щодо очікуваних та прогнозних надходжень; формування реєстрів на перерахування митних платежів до держбюджету та реєстрів на повернення коштів авансових платежів; обробка актів-звірок з платниками; розгляд звернень щодо зарахування авансових платежів; звірка з платниками щодо залишків коштів; звірка з казначейством тощо).

Заходи нормотворчого характеру

З урахуванням оголошеного в 2022 році воєнного стану в Україні пріоритетними напрямками нормотворчої та методологічної роботи відділу стали:

вдосконалення чинного законодавства з метою забезпечення потреб обороноздатності країни;

сприяння ввезенню на митну територію України гуманітарної допомоги для Збройних Сил України та запобігання використанню в комерційних цілях товарів під виглядом гуманітарної допомоги;

контроль правомірності застосування пільг зі сплати митних платежів та недопущення втрат державного бюджету.

З метою вдосконалення оподаткування товарів, придбаних за кошти (благодійні внески) неприбуткових організацій та фізичних осіб, що ввозяться ними на митну територію України з метою подальшої безоплатної передачі для потреб забезпечення оборони держави, розроблено та направлено на розгляд

Мінфіну законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану».

Для врегулювання проблемного питання ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту товарів для потреб безпеки і оборони, кінцевим отримувачем яких відповідно до сертифіката кінцевого споживача або згідно з умовами договору визначено правоохоронні органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України та інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад, утворені відповідно до законів України, інші суб'єкти, що здійснюють боротьбу з тероризмом відповідно до закону та/або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, розроблено та направлено на розгляд Мінфіну законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків під час ввезення на митну територію України товарів оборонного призначення у період воєнного, надзвичайного стану».

Спільно з Мінфіном та Національним банком опрацьовано питання зняття з обліку валютних операцій щодо ввезення на митну територію України з гуманітарною метою товарів, задекларованих за спрощеною формою митної декларації, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 01 березня 2022 року № 174 «Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану».

Забезпечено підготовку матеріалів для Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави.

Здійснено моніторинг та проведено аналіз митних оформлень у квітні-червні 2022 року у частині правомірності застосування пільг, запроваджених Законом України від 24 березня 2022 року № 2142-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану».

За результатами моніторингу надано доручення митницям провести перевірки та вжити заходів із донарахування митних платежів.

Забезпечено активну співпрацю з Мінфіном з підготовки, обговорення та погодження проектів нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Закону України від 15 серпня 2022 року № 2510-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони»;

направлено до Мінфіну 11 листів з пропозиціями про внесення змін до класифікаторів звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України, розрахунку, видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами, особливостей переміщення товарів через митний кордон України, документів, сертифікатів, дозволів та додаткової інформації, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2012 № 1011;

розроблено та направлено на розгляд Мінфіну законопроект «Про внесення змін до статті 304 Митного кодексу України»;

ініційовано вдосконалення чинних норм законодавства листами до Мінфіну та Мінсоцполітики;

з метою забезпечення належного адміністрування митних платежів видано наказ Держмитслужби від 14.06.2022 № 266 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо реалізації постанови Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 року № 85 «Про затвердження Порядку надання розстрочення сплати податку на додану вартість та застосування забезпечення виконання зобов'язань під час ввезення на митну територію України обладнання для власного виробництва на території України», який надіслано митницям для керівництва в роботі;

опрацьовано 74 проекти законодавчих та нормативно-правових актів:

26 законопроектів;

20 проектів постанов Кабінету Міністрів України;

4 проекти нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади;

10 проектів наказів Мінфіну про внесення змін до класифікаторів звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України, розрахунку, видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами, особливостей переміщення товарів через митний кордон України, документів, сертифікатів, дозволів та додаткової інформації;

14 проектів наказів Мінсоцполітики про визнання вантажів гуманітарною допомогою;

забезпечено участь у 12 засіданнях робочої групи з питань гуманітарної допомоги при Мінсоцполітики;

здійснено перевірку надісланих Хмельницькою та Полтавською митницями документів для погодження в. о. Головою Держмитслужби 5 рішень про надання розстрочення сплати податку на додану вартість;

направлено 25 інформаційних та роз'яснювальних листів до митниць щодо застосування законодавства з питань оподаткування.

За напрямом контролю митної вартості

Про контроль за правильністю визначення митної вартості

При здійсненні контрольних функцій за правильністю визначення митної вартості та скоригованої за результатами такого контролю у 2022 році